Fondator: Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA 1853

Telegraful Român

Anul 156 Sibiu 2008

FOAIE BISERICEASCĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA SIBIULUI

ANUL 156, Nr. 5-8 — 1 şi 15 februarie 2008

O antepăznuire:

LITURGHIERUL LUI MACARIE

o jumătate de mileniu de la apariţie

Cartea veche românească constituie o preţioasă moştenire culturală a poporului nostru şi vădeşte setea lui de cultură şi valori duhovniceşti.

Prima întruchipare a unui volum tipărit s-a înregistrat, pe sol românesc, exact cu 500 de ani în urmă (noiembrie 1508), când „smeritul monah" muntenegrean Macarie isprăvea, într-o localitate pe care nu ne-o spune – poate Târgovişte, capitala de atunci a Ţării Româneşti sau mănăstirea apropiată Dealu, cum se crede îndeobşte –, tipărirea unui *Liturghier* în limba slavonă, întrebuinţată pe atunci ca limbă de cult în Biserica noastră şi totodată ca limbă de stat şi de cultură[1]. Din punct de vedere bisericesc, acest fapt remarcabil se cuvine să fie reţinut fiind vorba de începutul tipăririi uneia din cele mai importante cărţi de slujbă, care va fi întrebuinţată în forma ei slavă cel puţin încă două secole în Biserica românească[2].

Dintre toate ţările ortodoxe, Ţara Românească s-a învrednicit cu cinstea de a fi dat la lumină cea dintâi ediţie tipărită a uneia din cele mai importante cărţi ortodoxe de cult, la iniţiativa şi cu oblăduirea unor voievozi români. Ediţiile slave princeps ale *Slujebnikului* (numirea slavonă a *Liturghierului*) şi prima ediţie tipărită în limba greacă, imprimate pentru ortodocşii din alte părţi, apar în urma celei a lui Macarie[3].

Ieromonahul Macarie dobândeşte meşteşugul tiparului la Veneţia şi îşi începe binecuvântata lucrare tipografică la Târgovişte, sprijinit de domnitorul Radu cel Mare, mare iubitor de cultură şi doritor de a reorganiza viaţa bisericească şi de a întări Statul feudal[4], în ţinuturile pe care le conducea.

Macarie tipăreşte trei cărţi, prima fiind ***Liturghierul*** în 1508. I-au urmat un ***Octoih*** slavon în anul 1510 şi ***Tetraevanghelul*** slavon în 1512. Aceste scrieri tipărite de Macarie s-au răspândit atât în Ţările Române, cât şi în mănăstiri din Balcani şi biblioteci din Europa. Tipăriturile sunt armonios lucrate, cu text în două culori, cu iniţiale şi frontispicii ornate cu motive geometrice şi florale, care amintesc de manuscrisele româneşti miniate.

Cu bucurie amintim că *Fondul de Patrimoniu* al Bibliotecii Mitropoliei din Sibiu deţine unul din cele cinci exemplare ale *Liturghierului lui Macarie* tipărit în anul 1508, exemplar care a fost recondiţionat în vara anului 2007, în cadrul laboratorului de restaurare al Muzeului Brukenthal.

Datorită acestor trei cărţi, pe parcursul vremii s-au făcut numeroase cercetări româneşti şi străine, referitoare la cultura veche românească şi la istoria tiparului. Din pricină că nu este indicat locul de tipărire, cele mai numeroase contradicţii între cercetători privesc însuşi locul de imprimare a lor, cei mai mulţi susţinând Târgovişteа (Mănăstirea Dealu)[5], alţii Curtea de Argeş[6], alţii Mănăstirea Snagov[7] sau Mănăstirea Bistriţa[8].

Dincolo de aceste contraindicaţii, un lucru trebuie reţinut, anume că cei 500 de ani care se împlinesc anul acesta de la imprimarea *Liturghierului slavon* macarian sunt tot atâţia ani de când românii au arătat, că nu le mai erau suficiente cărţile de cult în forma lor manuscrisă şi că nevoile lor culturale şi bisericeşti cereau o răspândire mai largă a acestora, o circulaţie mai întinsă pe care nu le-o putea asigura decât cartea tipărită. Acest fapt este un element de progres pentru statul feudal român din secolul al XVI-lea. Şi aceasta este una din semnificaţiile aniversării acestei jumătăţi de mileniu de când românii au simţit nevoia de carte tipărită[9].

Liturghierul lui Macarie, fie în original, fie în copii, a avut o largă circulaţie în parohiile ortodoxe de pe tot întinsul pământului românesc. El a servit ca original pentru prima traducere românească a *Liturghierului* făcută şi tipărită de către diaconul Coresi la Braşov în 1570. Mai mult, *Liturghierul* tipărit de Macarie reprezintă prototipul tuturor liturghierelor slavone tipărite mai târziu la Veneţia, în cursul secolului al XVI-lea, pentru uzul slavilor sud – dunăreni (sârbi şi bulgari)[10].

Oricum ar fi, *Liturghierul slavon* tipărit de Macarie la 1508 reprezintă nu numai începutul tiparului în Ţările Româneşti, ci înscrie şi un glorios capitol în istoria celei mai importante cărţi ortodoxe de slujbă în versiunea ei slavonă. Fiind cea dintâi ediţie tipărită a acestei cărţi, *Liturghierul lui Macarie* fixează şi consacră, prin autoritatea pe care o are slova tipărită şi prin puterea ei de multiplicare şi de răspândire, prototipul tuturor ediţiilor viitoare ale *Slujebnikului*, într-o formă care va fi întrebuinţată nu numai în Biserica românească, ci şi la marea majoritate a ortodocşilor de limbă slavă timp de cel puţin un secol şi jumătate şi ale cărei ecouri se resimt chiar şi în ediţiile de după aceea ale *Liturghierului slavon* din diferitele regiuni ale Ortodoxiei[11].

Indiferent de longitudinea şi latitudinea geografică unde s-au tipărit primele noastre cărţi, acestea nu sunt nici ale lui Macarie şi nici ale altor meşteri tipografi, ci sunt dovada năzuinţelor noastre spre cultură şi mai ales spre **viaţa în Hristos**, pornite şi încurajate de un voievod ocrotitor de credinţă străbună. ***Cărţile macariene* rămân şi mărturia creatoare de artă a poporului român, a unui specific grafic al nostru[12] care se integrează în marile valori ale spiritualităţii şi culturii europene.**

(continuare în p. 2)

† Dr. LAURENŢIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului

„O iubire fără margini"

– Comunitatea Sant'Egidio 40 de ani –

Între 30 ianuarie – 3 februarie a.c. s-au desfăşurat la Roma lucrările celei de a X-a Întâlniri Internaţionale a Comunităţii Sant'Egidio din Italia. În anul 1968, un grup de tineri creştini catolici conduşi de studentul Andrea Riccardi au pus bazele unei Comunităţi centrate pe trăirea credinţei, pe citirea Sf. Scripturi, pe rugăciune în comun, pe ajutorarea săracilor, ecumenism şi dialog interconfesional şi interreligios.

În timp această comunitate numită după numele patronului ei spiritual Sant' Egidio, s-a dezvoltat, răspândindu-se în aproximativ 70 de ţări din diverse continente şi cuprinzând peste 60.000 de membri.

În anul 1998, Comunitatea a organizat o întrunire inter-religioasă la Bucureşti la care au participat lideri ai marilor religii ale lumii, şi care a avut ca motto: „Pacea este numele lui Dumnezeu". De fapt această întrunire a pregătit într-un fel vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România în anul următor la reuşita căreia un rol însemnat l-a jucat şi Comunitatea Sant'Egidio.

Întâlnirea din acest an a avut o semnificaţie spirituală deosebită fiind închinată împlinirii a 40 de ani de existenţă a Comunităţii.

Tema propusă spre dezbatere în acest an a fost *„O dragoste fără margini – 40 de ani Sant'Egidio"*.

La întrunire au participat 120 de episcopi catolici din Europa, Asia, America, Africa, Orientul Apropiat, Australia – toţi prieteni ai Comunităţii – care au dezbătut împreună multe din problemele cu care se confruntă Biserica Creştină astăzi, ca şi rezultatele obţinute pe parcursul celor 40 de ani de la înfiinţare în slujirea Evangheliei, a săracilor şi a bolnavilor.

Din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat ca invitaţi: Î.P.S. Serafim, Mitropolitul Europei Centrale şi de Nord, Î.P.S. Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale şi Meridionale, P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, şi P.S. Siluan Marsilianul, iar din partea Bisericii Greco-Catolice, P.S. Alexandru Mesian de la Lugoj. Ca reprezentanţi ortodocşi au mai participat Î.P.S. Gregorios, Mitropolit de Camerun şi P.S. Luca al Episcopiei Sârbe din Franţa. Au participat de asemenea episcopi anglicani şi luterani din Europa.

Întrunirea a debutat miercuri, 30 ianuarie, printr-o liturghie în rit catolic oficiată de către toţi episcopii catolici la mormântul Sf. Apostol Petru din subsolul Catedralei San Pietro din Roma, după care toţi participanţii au luat parte la audienţa generală a S.S. papa Benedict al XVI-lea, care în cuvinte alese a elogiat activitatea Comunităţii Sant' Egidio şi a salutat prezenţa episcopilor veniţi din întreaga lume pentru cea de a 40-a aniversare a Comunităţii. Lucrările propriu-zise au început în după-masa aceleiaşi zile în Sala de conferinţe a Comunităţii din Piaţa Santa Maria in Trastevere-Roma, printr-un cuvânt al Mgr. Vicenzo Paglia, episcop de Terni – Italia, responsabil din partea Sfântului Scaun cu Mişcarea Sant'Egidio.

A urmat apoi alocuţiunea prof. Dr. Andrea Riccardi – preşedintele Comunităţii – intitulată *„40 de ani de Sant'Egidio, o harismă pentru Biserică"*, în care au fost prezentate pe larg principalele obiective propuse

(continuare în p. 2)

† VISARION RĂŞINĂREANU
Episcop-Vicar Sibiu

Tabletă de observator

„TELEGRAFUL ROMÂN"

– la 155 de ani de la apariţie: *La mulţi ani!*

Ziarul cu cea mai lungă biografie şi existenţă din istoria presei noastre româneşti – „Telegraful român" – a împlinit, la început de ianuarie, 155 de ani de apariţie neîntreruptă. Un dar al Providenţei, am putea spune, gândindu-ne că foarte puţine publicaţii de la noi, din sud-estul Europei (şi chiar din lume) se pot lăuda cu o asemenea apariţie neîntreruptă şi, în acelaşi timp, cu o contribuţie atât de însemnată la viaţa culturală, politică, socială, economică, literară, militară şi, nu în ultimul rând, bisericească a neamului românesc. Iar printre foarte puţine publicaţii cu o astfel de existenţă se numără şi *„Observatorul militar"*, oficiosul oştirii române, înfiinţat la 23 iulie 1859, care împlineşte, în vara ce vine, 149 de ani de existenţă, dovedind că jurnalismul militar are, aproape, tot atâta „lungime de zile" cât are şi jurnalismul bisericesc. De aceea, o publicaţie periodică, ce a avut o apariţie neîntreruptă timp de un veac şi jumătate, în împrejurări deloc uşoare, supusă prigoanei şi presiunilor dominaţiei străine sau ale celor ale unui regim totalitar, cum este „Telegraful român", merită cinstire şi respect, ca şi episcopii şi mitropoliţii Ardealului, de la nemuritorul Andrei Şaguna, la Î.P.S. Antonie Plămădeală şi la actualul mitropolit, care au diriguit-o şi au apărat-o, ca publicaţie ecleziastică, dar, totodată, şi ca unul dintre periodicele de seamă ale românilor ardeleni. De aceea, fiind o conştiinţă a Transilvaniei, „Telegraful Român" – sărbătorit, în luna ianuarie, deopotrivă, la Sibiu, Alba Iulia, Cluj-Napoca, Oradea, Baia Mare sau Miercurea Ciuc, adică în toate eparhiile Mitropoliei Ardealului şi ale Mitropoliei Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului –, merită şi onorul nostru ostăşesc, pentru faptul că generaţii şi generaţii de elevi şi studenţi militari ai şcolilor militare de ofiţeri activi şi de subofiţeri în rezervă, de aplicaţii sau academii din Sibiu, Făgăraş, Radna, Mediaş şi Braşov au avut aproape de sufletul lor instrumentul asigurării continuităţii româneşti, prin păstrarea şi cultivarea limbii române, a datinilor şi obiceiurilor ancestrale şi glasul naţiunii în lupta ei pentru afirmarea dreptului la existenţă pe pământul strămoşesc, stropit din belşug de jertfele şi sângele luptătorilor pentru neam şi pentru credinţă.

(continuare în p. 3)

Colonel Grigore RADOSLAVESCU
„Observatorul Militar"

„O iubire fără margini" Comunitatea Sant'Egidio 40 de ani

(urmare din p. 1)

şi înfăptuite de către Comunitate pe parcursul anilor şi perspective de viitor.

Seara, în bazilica Santa Maria in Trastevere – celebră prin mozaicurile sale bizantine vechi de peste un mileniu – a avut loc Rugăciunea Comunităţii prezidată de Eminenţa Sa Cardinalul Christoph Schönborn din Viena care a ţinut şi un cuvânt de învăţătură.

Joi 31 ianuarie, s-a celebrat Sf. Liturghie în rit catolic în bazilica Santa Maria după care s-au desfăşurat lucrările în plen şi în cuprinsul cărora s-au purtat discuţii asupra temei prezentate în ziua anterioară. După-masă au fost prezentate două comunicări: Prof. Jean Dominique Durard, de la Universitatea „Jean Moulin" din Lyon – Franţa *„Spiritul de la Assisi"* şi prof. Dr. Maria Giro *„Pacea e posibilă"*, urmate de discuţii în plen.

Vineri, 1 februarie, Pr. Prof. Armand Puig I Tarrech, de la Facultatea de Teologie din Catalania – Spania, a prezentat comunicarea *„Iisus astăzi"*, el fiind şi autorul unei importante lucrări închinate vieţii lui Iisus ca un răspuns la provocările actuale la adresa Mântuitorului Hristos.

A urmat, după dezbateri, o Masă rotundă, cu tema *„O privire în lume; experienţa Comunităţii Sant'Egidio"*, în care au fost reliefate contribuţiile acesteia la instaurarea păcii în zone de conflict ale lumii de-a lungul timpului (Mozambic, Angola, Ghana etc.), ca şi misiunea de ajutorare a creştinilor aflaţi în ţări preponderent musulmane.

La orele amiezii, în marea bazilică „San Giovanni in Laterano", vechea catedrală a episcopilor Romei, a fost oficiată o Sf. Liturghie prezidată de Eminenţa Sa Cardinalul Tarcisio Bertone, Secretarul de Stat al Vaticanului şi la care au participat toţi episcopii catolici, ortodocşi, luterani şi anglicani ca şi reprezentanţi ai altor confesiuni din Roma (copţi, armeni, valdenzi, etc). Au fost prezente personalităţi ale vieţii politice din Italia în frunte cu preşedintele Republicii Italiene dl. Giorgio Napolitano, premierul Romano Prodi, fostul preşedinte italian Ciampi. Marea bazilică a fost umplută până la refuz de mulţimea invitaţilor (ambasadori, oameni politici şi de cultură), ca şi de o mulţime mare de membri ai Comunităţii Sant'Egidio. În palatul Lateran a fost oferită o recepţie oficială în onoarea participanţilor la care a fost prezent şi dl. Gabriel Lazurcă, ambasadorul României la Vatican.

Sâmbătă, 2 februarie, Î.P.S. Mitropolit Serafim şi P.S. Visarion Răşinăreau au slujit în sobor Sf. Liturghie arhierească în Bazilica Sfânta Maria in Trastevere cu prilejul praznicului „Întâmpinării Domnului" şi la care au asistat episcopii catolici prezenţi, ca şi un grup de credincioşi români din Roma.

A urmat apoi o Masă rotundă cu tema *„Fraternitatea episcopilor din Comunitatea Sant'Egidio"*, după care Mgr. Vicenzo Paglia a prezentat concluziile şi Comunicatul oficial al întâlnirii, ca şi un apel de solidaritate cu creştinii din Kenya, ţară zguduită recent de conflicte inter-etnice soldate cu morţi şi răniţi.

După-masă au continuat lucrările în plen după care s-a făcut o vizită la Bazilica San Bartolomeo din Insula Tiberina, iar seara s-a celebrat o sfântă Liturghie în Bazilica Santa Maria in Trastevere.

Duminică, 3 februarie participanţii au vizitat locurile franciscane din Orvieto şi Terni-Italia. Vreme de cinci zile participanţii au avut prilejul de a-şi împărtăşi din experienţa lor pastorală şi misionară, de a se cunoaşte reciproc, de a se ruga împreună şi de a reflecta asupra problemelor cu care se confruntă lumea creştină astăzi. S-a subliniat faptul că unica speranţă a unei lumi bazate pe fraternitate, pace şi dragoste este Hristos Domnul, Cel care a adus în lume legea dragostei şi a păcii, iar această dragoste şi pace se cere a fi împărtăşită întregii creaturi pentru instaurarea Împărăţiei Veşnice a lui Dumnezeu pe pământ.

Acordarea titlului de Doctor Honoris Causa PREOTULUI PROFESOR DR. MARCEL METZGER de la Facultatea de Teologie Catolică din Strasbourg – Franţa

Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu, la propunerea Consiliului profesoral al Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", a acordat titlul de *Doctor Honoris Causa* Preotului Profesor Dr. Marcel Metzger, de la Facultatea de Teologie Catolică din Strasbourg – Franţa. Evenimentul s-a derulat în aula „Ioan Meţianu" a Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", luni, 10 ianuarie 2007.

Au participat: Înalt Prea Sfinţitul Dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, Dl. Prof. Univ. Dr. ing. Constantin Oprean, rectorul Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu, împreună cu alţi membri ai Senatului, Dl. Col. Prof. Univ. Dr. Alexandru Baboş, rectorul Academiei Forţelor Terestre „Nicolae Bălcescu" din Sibiu, profesori şi studenţi ai Facultăţii de Teologie. Pr. Prof. Dr. Dorin Z. Oancea, decanul Facultăţii, a adresat un cuvânt de bun venit tuturor participanţilor la importantul eveniment, după care a prezentat ceea ce în limbajul academic constituie *„Laudatio"* (Cuvântul de elogiere) a personalităţii Monseniorului Dr. Marcel Metzger, profesor emerit al Facultăţii de Teologie Catolică din Strasbourg, Franţa.

Dl. prof. univ. Dr. Ing. Constantin Oprean, în calitate de rector, a citit apoi, în limba latină textul Deciziei Senatului Universităţii „Lucian Blaga" de acordare a titlului de *Doctor Honoris Causa* distinsului profesor şi prelat catolic, după care i-a şi înmânat Diploma, moment în care Corala Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" a intonat imnul „Gaudeamus igitur".

După ce a mulţumit pentru actul de înaltă cinstire, preotul prof. Dr. Marcel Metzger a susţinut conferinţa cu titlul *„Liturghia – icoană a darurilor lui Dumnezeu"*.

În continuare, Dl. Prof. Univ. Dr. Ing. Constantin Oprean rectorul Universităţii „Lucian Blaga", a ţinut să motiveze decizia senatului, arătând că s-a avut în vedere prestigiul pe plan didactic, ştiinţific, administrativ şi nu în ultimul rând ecumenic al celui încununat cu înaltul titlu academic. Domnia Sa l-a declarat pe eruditul preot şi profesor francez drept *„membru al comunităţii universitare sibiene"*, exprimându-şi totodată speranţa într-o fructuoasă colaborare între cele două facultăţi de Teologie: cea ortodoxă de la Sibiu şi cea catolică din Strasbourg.

Înalt Prea Sfinţitul Dr. Laurenţiu Streza a adus mulţumiri Senatului Universităţii „Lucian Blaga" pentru receptivitatea la propunerea Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", de a fi acordat titlul de Doctor H.C. la două personalităţi eclesiastice binecunoscute în Europa: Cardinalului Dr. Christoph von Schönborn, primatul Bisericii Romano-Catolice din Austria, şi monseniorului Marcel Metzger, profesor emerit al Facultăţii de Teologie Catolică din Strasbourg, Franţa.

Î.P.S. Sa a evidenţiat larga deschidere a proaspătului încununat cu titlul de *Doctor Honoris Causa* faţă de Ortodoxie, în general, şi faţă de Ortodoxia românească, în special. Mulţi tineri teologi români s-au bucurat de sprijinul susţinut al profesorului Marcel Metzger. Prea Fericitul Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a obţinut titlul de doctor în Teologie la Universitatea de ştiinţe umaniste de la Strasbourg, motiv pentru care a transmis prin Î.P.S. Mitropolit Laurenţiu un mesaj de felicitare.

Având aceeaşi specializare ca şi profesorul Marcel Metzger, şi anume Teologia liturgică, Î.P.S. Sa a arătat că împărtăşeşte o vie satisfacţie de a fi împreună membri ai „Societas liturgica" din Fribourg – Elveţia, societate în cadrul căreia activează teologi ortodocşi, catolici şi protestanţi.

Făcându-se pomenire de studenţi români care au urmat cursuri de specializare la Facultatea de Teologie Catolică din Strasborug, Pr. Prof. Dr. Dorin Z. Oancea, decanul facultăţii, a arătat că a fost încredinţat de către P.S. Dr. Casian Crăciun, episcopul Eparhiei Dunării de Jos din Galaţi să transmită un mesaj de felicitare pentru ilustrul oaspete francez. Şi P.S. Casian se numără între teologii români care s-au specializat la Strasbourg. A obţinut acolo doctoratul în Teologie.

Pentru că s-a stăruit de către toţi care au luat cuvântul, cu prilejul ceremoniei de care amintim, asupra faptului că mulţi tineri teologi români s-au specializat în Facultăţile de Teologie catolică şi protestantă din Strasbourg, socotim a fi sugestiv faptul de a mai adăuga la numele menţionate anterior încă alte câteva nume, cu rezonanţă în Teologie românească. Amintim, astfel, în ordinea cronologică a anilor când au studiat la Strasbourg, nume precum:

– Onisifor Ghibu, fost profesor la Institutul Teologic-Pedagogic din Sibiu şi la Facultatea de Litere şi Filozofie a Universităţii din Cluj;

– Mihail Bulacu, fost profesor la Academia teologică din Oradea şi la Facultatea de Teologie din Bucureşti;

– Laurenţiu Busuioc, fost profesor de seminar la Neamţ, profesor de Teologie la Academiile Teologice din Oradea şi Caransebeş;

– Sofron Vlad, fost profesor şi rector al Institutului Teologic Universitar din Sibiu;

– Haralambie Rovenţa, fost profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti;

– Nicolae Neaga, fost profesor şi rector la Institutul Teologic Universitar din Sibiu;

– Benedict Ghiuş, fost arhimandrit, profesor de seminar, asistent universitar, vicar patriarhal;

– Ioan G. Coman, fost profesor şi rector al Institutului Teologic Universitar din Bucureşti;

– Nicolae Ciudin, fost asistent universitar şi lector la Institutul Teologic Universitar din Sibiu iar ulterior profesor şi director al Seminarului Teologic din Bucureşti;

– Vladimir Prelipcean, fost profesor la Institutul Teologic din Cernăuţi şi la Institutul Teologic Universitar din Bucureşti;

– Constantin Pavel, fost profesor la Institutul Teologic Universitar din Bucureşti;

– Antim Nica, fost episcop-vicar patriarhal şi episcop titular al Episcopiei Dunării de Jos (Galaţi);

– Iustin Moisescu, fost profesor de Teologie la Varşovia, Cernăuţi-Suceava, Bucureşti, mitropolit al Ardealului, mitropolit al Moldovei şi Sucevei, patriarh al Bisericii Ortodoxe Române;

– Nicolae Nicolaescu, fost profesor şi rector al Institutului Teologic Universitar din Bucureşti;

– Ioan Rămureanu, fost profesor de Teologie la Institutul Teologic Universitar din Bucureşti;

– Dumitru Cristescu, fost consilier la Arhiepiscopia Bucureştilor;

– Florea Mureşan, istoric şi fost profesor la Academia Teologică din Cluj;

– Petru Rezuş, fost profesor la Academia Teologică din Caransebeş şi la Facultăţile de Teologie Suceava şi Bucureşti;

– Haralambie Cojocaru, fost profesor de seminar şi asistent universitar la Facultăţile de Teologie Chişinău şi Bucureşti;

– Alexandru Ciurea, fost profesor la Facultăţile de Teologie din Chişinău, Cernăuţi-Suceava şi Bucureşti, iar mai apoi superior al Parohiei româneşti din Stockholm;

– Veniamin Micle, arhimandrit, fost asistent la Institutul Teologic Universitar Sibiu şi mai apoi profesor la Seminarul Teologic din Craiova şi la cel din Bucureşti, unde a fost şi director;

– Dumitru Radu, fost profesor de Teologie şi prorector la Institutul Teologic Universitar din Bucureşti;

– Ioan Mihălţan, fost profesor la Institutul Teologic Universitar din Sibiu şi episcop al Oradiei.

Iată, un nor de mărturii, care justifică decizia Consiliului profesoral al Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" şi a Senatului Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu de a acorda titlul de *Doctor Honoris Causa* unui ilustru dascăl al prestigioasei instituţii de învăţământ universitar din Europa, care este Facultatea de Teologie catolică din Strasbourg – Franţa.

După ceremonialul din aula facultăţii, Î.P.S. dr. Laurenţiu, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului a oferit, la reşedinţa mitropolitană, o recepţie.

Convingerea unanimă, care s-a conturat la finalul evenimentului din ziua de 10 ianuarie 2008, a fost aceea că nu s-a încheiat o pagină din istoria relaţiilor dintre Bisericile Ortodoxă şi Catolică, dintre instituţiile de învăţământ teologic universitar ale acestor Biserici, ci că s-au deschis noi perspective.

Pr. prof. Dumitru ABRUDAN

Liturghierul lui Macarie, o jumătate de mileniu de la apariţie

(urmare din p. 1)

Ţinând cont de toate cele scrise mai sus, nu putem să nu evidenţiem faptul plin de însemnătate că prima tipăritură a românilor a fost un *Liturghier*; adică acea carte care cuprinde cu precădere slujba dumnezeieştii Liturghii. Înţelegem din această realitate importanţa deosebită pe care *cultul* l-a jucat în istoria poporului nostru. Gustarea şi împărtăşirea din iubirea lui Dumnezeu prin Sfânta Liturghie este cea care a format şi a unit neamul românesc. Experierea prezenţei lui Dumnezeu atât în viaţa sacramentală, cât şi în cea ascetică nu doar a cristalizat un popor creştin, dar l-a şi ajutat să depăşească toate încercările istoriei care au venit peste el.

În aceste vremuri, în care vedem comunitatea umană ameninţată de duhul secular şi de reveniri la practici păgâne, şi din ce în ce mai sfâşiată sau împărţită în tot felul de *individualisme* sau *globalisme*, nu putem afirma decât adevărul că numai în părtăşia iubirii lui Dumnezeu prin Liturghie omul poate găsi răspunsurile la multiplele probleme cu care el se confruntă. Credem şi mărturisim că acesta este îndemnul tainic şi actuala „tinereţe" a *Liturghierului* „smeritului Macarie" şi a celorlalţi artizani ai acestuia.

Am consemnat toate aceste gânduri în ziua de pomenire a unui alt Macarie, a Sfântului Macarie Egipteanul, unul dintre marii părinţi ai pustiei.

Note:

[1] Pr. prof. dr. Ene Branişte, „Liturghierul slavon tipărit de Macarie la 1508", în revista *Biserica Ortodoxă Română*, Anul LXXVI (1958), nr. 10-11, p. 1035.

[2] Idem, *op. cit.*, p. 1035.

[3] Ibidem, p. 1037.

[4] Virgil Molin şi Dan Simonescu, „Tipăriturile Ieromonahului Macarie pentru Ţara Românească", în revista *Biserica Ortodoxă Română*, Anul LXXVI (1958), nr. 10-11, p. 1007.

[5] N. Iorga, S. Puşcariu, N. Cartojan ş.a. în cunoscutele lor tratate de *Istoria literaturii române*, apud Virgil Molin şi Dan Simonescu, *op. cit.*, p. 1004, nota 4.

[6] Gr. Creţu, *Tipografiile din România de la 1801 până astăzi*, Bucureşti, 1910, p. 25, nota 4, apud Virgil Molin şi Dan Simonescu, *op. cit.*, p. 1005, nota 5.

[7] P. P. Panaitescu, „Contribuţii la începuturile tipografiei slave în Ţara Românească", în *Studii şi cercetări de bibliologie*, I (1955), p. 235, apud Virgil Molin şi Dan Simonescu, *op. cit.*, p. 1005, nota 6.

[8] Alexandru Odobescu, articol în *Revista română*, vol. IV, p. 445-446, apud Barbu Teodorescu, *Prima tipografie a Ţării Româneşti (Macarie 1508 -1512)*, în *BOR*, LXXVI (1958), nr. 10-11, p. 988, nota 12.

[9] Virgil Molin şi Dan Simonescu, *op. cit.*, p. 1006.

[10] Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. I, Bucureşti, 1992, p. 538.

[11] Ibidem, p. 1068.

[12] Virgil Molin şi Dan Simonescu, *op. cit.*, p. 1034.

LAUDATIO

Monseniorului Marcel Metzger, profesor emerit al Facultăţii de Teologie Catolică din Strasbourg

Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna", din cadrul Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu, are astăzi deosebita onoare de a acorda titlul de **doctor honoris causa** Monseniorului Marcel METZGER, afirmându-şi astfel deschiderea teologică şi vocaţia ecumenică dincolo de circumstanţele unor oportunităţi, cum a fost cazul anului trecut, an al Sibiului nu doar Capitală Culturală Europeană, ci şi punct de referinţă al ecumenismului european, prin organizarea celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene.

Cel omagiat universitar astăzi de către noi, Părintele Profesor Marcel Metzger, s-a născut la 28 August 1940 în Mulhouse, Haut-Rhin, o regiune care, mai ales în acei ani, consuma tensiuni politice şi istorice care vor marca istoria Europei. Anii 1959-1967 şi-i dedică studiului teologiei în două dintre instituţiile universitare remarcabile ale Strasbourgului, Facultatea de Teologie Catolică (1959-1964) şi Institutul de Drept Canonic (1965-1967) pe care le va marca ulterior prin prodigioasa sa activitate universitară. Perioada iulie 1964 – octombrie 1965 reprezintă una dintre etapele maturizării sale umane, îndeplinindu-şi stagiul militar în misiuni îndeplinite în Liban, într-o perioadă deloc limpede. Între 1967-1969 va urma cursurile Institutului Catolic de la Paris, în paralel, în 1968, obţinând Doctoratul în Ştiinţe ale Religiei cu o teză care-l va impune în timp, purtând titlul „Liturghia Euharistică în Constituţiile Apostolice", avându-l ca îndrumător pe renumitul Profesor Cyrille Vogel. În 1969, la finalizarea studiilor pariziene, va obţine o specializare (master) în cateheză, anul 1982 aducându-i Doctoratul de Stat în Teologie catolică, cu o teză intitulată „Constituţiile Apostolice în opt cărţi", având acelaşi renumit coordonator de teză.

Activitatea universitară a fost dublată de o activitate misionar-pastorală relevantă, dovedind odată în plus că teologia academică nu poate fi completă fără latura ei duhovnicească, slujitoare. Astfel devine slujitor al altarului, din decembrie 1965 până în septembrie 1977, ca ajutor (vicar), iar mai apoi ca paroh în Strasbourg (oct. 1977 – nov. 1983), paralel desfăşurând o largă activitate catehumenală în cadrul Direcţiei Învăţământ Religios şi în administraţia Episcopiei Catolice din Strasbourg, susţinând cursuri la nivelul colegiilor şi liceelor din Strasbourg.

După două perioade scurte de experienţă universitară (1970-1971 şi 1976-1977), anul 1983 avea să-i aducă şi numirea ca profesor al Facultăţii de Teologie Catolică din Strasbourg al cărui Decan devine în perioada 1991-1996, timp de cinci ani reprezentând la cel mai înalt nivel interesele renumitei instituţii de cultură şi teologie din capitala legislaţiei europene. Din anul 1992 până astăzi îndeplineşte onoranta funcţie de Director al Institutului de Drept Canonic din Strasbourg, până în anul 2000 îndeplinind pe lângă diferite organisme catolice din domeniul dreptului canonic funcţia de expert.

Evocând în acest moment solemn personalitea distinsului Părinte Profesor, îl omagiem :

1. În primul rând pe **cercetătorul izvoarelor comune ale credinţei**, care a readus dinaintea teologiei moderne, romano-catolică şi ortodoxă deopotrivă, unul dintre cele mai limpezi documente ale tradiţiei patristice, „**Constituţiile Apostolice**" a căror ediţie critică, traducere şi adnotare teologică a realizat-o în renumita colecţia *Sources Chretiennes* (vol. 320, 329, 336, Paris, 1985-1987), realizând, în 1992, *unica traducere* a *Constituţiilor* în *limba franceză* (cu o introducere şi note admirabile).

Efortul traducerii şi editării acestui monument patristic a fost dublat de efortul de diseminare a învăţăturii apostolice în mediul academic european prin studii şi articole de marcă. Reamintim, pentru frumuseţea şi coerenţa lor modernă studiile şi articolele „La Didascalie et les Constitutions Apostoliques" (lb. fr., vol. *L'Eucharistie des premiers chretiens*, Paris Beauchesne, col. Le Point theologique,17, 1976, pp. 187-210), „Mistero, liturgia ed evangelizzazione nelle Constituzioni apostoliche" (lb. it. în vol. *Liturgia ed evangelizzazione nell'epoca dei Padri e nella Chiesa del Vaticano II. Studi in onore di Enzo Lodi*, Bologna, Edizione dehoniane, 1996, pp. 205-218), „La resurrection dans les Constitution apostoliques" (lb. fr. în vol. *La resurrection chez les Peres, Cahiers de Biblia Patristica*, 7, Strasbourg, 2003, pp.229-245), „La penitence dans la Constitutions apostoliques" (lb. fr. în rev. *Revue de Droit canonique* 34, vol. omagial Prof. C. Vogel, 1984, pp. 224-234). Remarcabil rămâne şi studiul „Pages feminines des Constitutions apostoliques" publicat în volumul *Cossroad of Cultures. Studies in Liturgy and Patristics in Honor of Gabriele Winkler*, Roma, 2000 (OCA 260), pp. 515-541.

Dovada contribuţiei Părintelui profesor la cunoaşterea şi adâncirea teologiei *Constituţiei apostolice* în contextul dialogului interconfesional, ecumenic şi duhovnicesc deopotrivă, ne sunt participările sale la renumitele *Conferinţe Saint-Serge.* Aici el a conferenţiat începând cu anul 1985, publicând mai apoi, o serie de teme legate de monumentul patristic amintit, dintre care amintim: „Les benedictions des personnes et les elements dans les Constitutions apostoliques" (1987); „Le conversion dans les Constitutions Apostoliques" (vol. *Liturgie, conversion et vie monastique*, 1988, editat 1989, Roma, pp. 229-242); „L'homme selon l' Euchologe des Constitution apostoliques" (vol. *Liturgie et anthropologie*, 1989, Roma, 1990, pp. 199-214); „Liturgie, ethique et peuple de Dieu dans les Constitutions apostoliques" (în vol. *Liturgie, ethique et peuple de Dieu*, 1990, Roma, 1991, pp. 239-256); „Le ministere de la predication dans les Constitutions apostoliques" (în vol. *La predication liturgique et les commentaires de la liturgie*, 1991, Roma, 1992, pp. 177-191); „Une theologie de la lithurgie dans les Constitutions apostoliques" (în vol. *Mystagogie: pensee liturgique d'aujourd'hui et la liturgie ancienne*, 1992, Roma, 1993, pp. 227-241); „Le mariage dans le communaute et l'euchologe des Constitutions apostoliques" (în vol. *Le mariage*, 1993, Roma, 1994, pp. 227-241); „Ministeres, ordinations, clerge et laics dans les Constitutions apostoliques" (în vol. *Ordinations et ministeres*, 1995, Roma, 1996, pp. 189-209); „La creativite institutionnelle dans les Constitutions apostoliques" (în vol. *Liturgie et cultures*, 1996, Roma, 1997, pp. 143-170); „Liturgie et cosmos dans les Constitutions apostoliques" (în vol. *Liturgie et cosmos*, 1997, Roma, 1998, pp. 153-163); „La reconciliation entre les fideles, comme condition du baiser de paix dominical, dans les Constitutions apostoliques" (în vol. *Liturgie et charite fraternelle*, 1998, Roma, 1999, pp. 75-86); „Expressions Hymniques dans les Constitutions apostoliques" (1999, Roma, 2000, pp. 59-71); „Presidence et mediation dans l' euchologie des Constitutions apostoliques" (în vol. *La priere liturgique*, 2000, Roma, 2001, pp. 13-25).

Toate acestea l-au impus atenţiei generale a teologiei moderne, ca pe unul dintre cei mai activi cercetători ai fenomenului liturgic primar.

2. Îl omagiem astăzi pe **marele liturgist** care este Profesorul Marcel Metzger. Dincolo de titlurile amintite deja, mare parte relevante în raport cu cercetarea teologic-liturgică a Părintelui profesor, este necesar să amintim o serie de lucrări care l-au impus şi atenţei noastre, în vederea acordării acestui titlu academic.

În primul rând trebuie menţionată munca de *recuperator de memorie liturgică* prin realizarea, în coloanele renumitei colecţii Typologie des sources de Moyen-Age occidental, a lucrării *Les sacramentaires* (Brepols, 1994, 140), lucrare-sursă pentru cunoaşterea textului liturgic de ev mediu şi a mentalităţii liturgice din acea perioadă.

Două sunt însă lucrările care l-au impus în aria cercetătorilor şi teologilor liturgişti : *Histoire de la liturgie, les grandes etapes* cu o ediţie franceză apărută la Desclee de Brouwer, 1994, 230 p., urmată de ediţii în limba italiană (Milano, 1996), americană (Collegeville, Minnesota, 1997) şi germană (Paderborn, 1998), precum şi *Histoire de la liturgie eucharistique*, apărută la Paris, Bayard-Edition, 2000, 164 p. cu o ediţie în limba italiană (ed. Leumann, Torino, Elledici, 2003). Cultivând o teologie liturgică axată major pe textele Bisericii primare precum şi pe direcţiile teologice pe care Vatican II le-a impus în lumea catolicismului modern, Părintele profesor insistă pe teologia liturgic-sacramentală comparată, concentrată pe recuperarea marilor texte liturgice ale creştinismului.

Desigur că aceste manuale sunt rodul unor cercetări şi scrieri anterioare, ele beneficiind de cristalizarea intelectuală şi maturizarea duhovnicească a autorului. Articole şi studii anterioare semnalau deja direcţiile unor preocupări liturgice de excepţie. „Modelle des liturgischen Leitungsdienstes in der Alten Kirche und ihre Relevanz fur die Gegenwart" (în vol. *Wie weit tragt das gemeinsame Priestertum*?, Fribourg. Br, 1998, pp. 46-64); „A Eucharistic Lexicon" şi „The History of Eucharistic Liturgy in Rome" care consemnează contribuţia autorului la *Handbock for Liturgical Studies, The Eucharist* (Collegeville, Minnesota, 1999, pp. 1-8 şi 103-131, cu o ediţie italiană, 1999). Acestea sunt urmate de alte contribuţii importante, cum ar fi: „Tradition orale et tradition ecrite dans la practique liturgique antique. Les recueils de traditions apostoliques" în vol. *Comparative Liturgy fifty Years after Anton Baumstark (1872-1948)*, Roma, 2001 (OCA 265, pp. 561-611) sau „ Evolution de la Liturgie a Rome autour de Veme et VIeme siecles" în vol. *Liturgiereformen. Historische Studien zu einem bleibenden Grunzug des christichen Gottesdienstes*, Munster, 2002 (LQF 88), pp. 187-208. Le-am consemnat pe acestea pentru că leagă numele celui omagiat astăzi, pe lângă numele ilustrului său îndrumător amintit deja de noi, Profesorul *Cyrille Vogel*, de numele şi cercetarea unei pleiade de liturgişti europeni de marcă: Martin Klockener, Klemens Richter, Robert F. Taft, Gabriele Winkler, Albert Gerhards, Heinzerg Brakmann, C. Coulot, R. Heyer, J. Joubert, J. Getha, A. Lossky, M. Stavrou, Joseph Dore sau Benedikt Kranemann, nume de care se leagă în mare parte renaşterea ştiinţelor liturgice astăzi.

Acestor studii şi articole se adaugă altele care au constituit şi constituie contribuţii notabile, ca toate celelalte, inclusiv din punctul de vedere al teologiei ortodoxe. Notăm aici „Dieu, premier acteur de la liturgie" (în vol. *L'Eglise a venir. Mellanges a Joseph Hoffman*, Paris, Le Cerf, 1999, pp. 149-172), „La place des liturges a l'autel" (în *Revue des Sciences religeuses*, 1971, pp.113-145); „La formazione della Grande Settimana. Prime testimonianze" (în *Rivista Liturgica*, LXXVI,Torino, 1989, pp. 512-528), „La priere eucharistique de la pretendue Tradition Apostolique" (în vol. *Prex eucharistica*., vol. III, Studia 1, *Ecclesia antiqua et occidentalis*, Fribourg, Academic Press, 2005 (coll. SF 42), pp. 263-280), „La grande lecon de la Tradition: la liturgie comme sommet et source" (în vol. *La Liturgie apres Vatican II (1963-2003)*, Cahiers de la Revue des Sciences Religeuses, 1, Strasbourg, 2005, pp. 19-35) sau „Les Psaumes dans la Liturgie chretienne" (în vol. *Les Psaumes, de la liturgie a la litterature*, Strasbourg Presses Universitaires de Strasbourg, 2006, pp. 107-122).

Şi la acest capitol merită amintită ***deschiderea către Ortodoxie*** a părintelui Metzger, care a colaborat cu bucurie la Conferinţele de la Saint-Serge precum şi la editarea unor volume de specialitate ale distinsei Facultăţi de teologie ortodoxă pariziene. Dacă anterior am insistat pe contribuţiile sale la Conferinţele Saint-Serge care vizau Constituţiile Apostolice, nu este lipsit de sens să amintim că în anii 1985, 1986,1994, 2002, 2004 temele liturgice tratate de distinsul nostru omagiat, specifice de altfel întâlnirilor de la Saint Serge, au avut o importanţă deosebită în deschiderea şi menţinerea dialogului ecumenic în acest domeniu. Două contribuţii aveau să marcheze în mod deosebit această colaborare: „La dimension pastorale des ministeres" (în vol. *Thysia aineseos. Melanges liturgiques offerts a la memoire de l'archeveque Georges Wagner (1930-1993)*, Paris, Presses Saint-Serge, 2005, Analecta Sergiana, 2, pp. 207-227) şi „La liturgie, source de la catechese" (în vol. *Le Feu sur la terre. Melanges offerts au Pere Boris Bobrinskoy*, Paris, Presses Saint-Serge, 2005, Analecta Sergiana, 3, pp. 19-35).

Toate aceste scrieri şi deschiderile teologice care au decurs din ele au constituit un argument de necontestat al momentului pe care-l trăim acum cu deosebită emoţie.

3. Omagiem astăzi **profesorul** şi **omul deschiderii interculturale**. În ***anul european al interculturalităţii*** ne apare ca absolut necesar procesul acestei recunoaşteri academice a unei personalităţi care a făcut din ştiinţa sa de carte şi bucuria păstoririi poporului lui Dumnezeu unul din crezurile sale fundamentale. Jaloanele acestei ancorări pluridisciplinare ne sunt date nu doar de contribuţia sa la traducerea în limba franceză, din limba germană (sub coordonarea renumitului *Francois Heim*), a unei părţi a importantei *Nouvelle Histoire de la litterature latine*, 4, *L'age de transition* (apărută la Brepols, 2000, pp. 387-489), nici de efortul *traducerilor* amintite de noi anterior, ci şi de încercarea de tâlcuire în limbaj modern, adecvat lumii de astăzi, a marilor teme ale teologiei pastorale, ale dreptului canonic sau pastoralei catehumenale. Astfel Părintele Profesor a reuşit să realizeze o serie de lucrări adresate marelui public, deloc uşor de satisfăcut, mai ales într-un spaţiu cum este cel al Strasbourgului, creuzet de culturi şi mentalităţi multiple. Lucrările sale, *Le Repas du Seigneur* (Strasbourg, 1997, 203 p.), *La force de chant* (un minunat album, Strasbourg, 1999, 60 p.), *Que ton Regne vienne. Jalons pour une spiritualite pastorale a l'intention des laics engages dans des taches ecclesiales* (Paris, Le Cerf, 1999, 235 p.) şi *Les sources de la priere chretienne* (Ed. de L' Atelier, Paris, 2002, 141 p.) dovedesc deschiderea către pedagogia pastorală şi spiritualitatea creştină comună celor două mari ramuri ale creştinismului istoric, dar şi o cunoaştere a realităţii pastorale cu care se confruntă Biserica în orice spaţiu al geografiei europene ar lucra, pentru Hristos şi Evanghelia Sa. O cunoaştere venită din contactul cu oamenii, dincolo de spaţiul rarefiat al academismului teologic.

Această deschidere este remarcabilă şi în cadrul articolelor sale privind dreptul canonic precum şi soluţiile catehetice pe care le propune teoreticienilor din domeniu şi nu numai. Astfel sunt greu definibile încadrările stricte la o serie de articole, precum: „Pretres celibataires et pretres maries" (*Supplement de la Vie spirituelle*, 73 (1965), pp. 208-224), „Apports de l'histoire de l'institution penitetielle a la catechese" (*Verite et Vie*, Strasbourg, 86, 1969-1970, no 620, pp. 11-24), „Pour une catechese biblique" (*Nouvelle Revue Theologique*, 94, 1972, pp. 1065-1088), „Les choix pastoraux, nouveau terrain pour la theologie" (*Nouvelle Revue Theologique*, 101, 1979, pp. 193-211), „La funzione liturgica dell'iconografia: un'ipotesi" (*Arte Cristiana*, 737-738, Milano, 1990, pp. 103-106), „Liturgie, spiritualite et vie en Christ. Nicolas Cabasilas et Ignace de Loyola" (*Revue des Sciences religieuses*, 1991, pp. 227-239), „Les plus anciens temognages sur la liturgie du mariage" (*Revue de Droit Canonique*, 42, 1992, pp. 215-236), „L'importance de l'histoire pour le canoniste" (*Revue de Droit canonique*, 47/1, 1997, pp. 21-39), „L'Eglise dans la democratie. Les lecons de la tradition" (*Revue de Droit canonique*, 49/1, 1999, pp. 9-37), precum şi o serie de articole asupra *Dreptului canonic* în Franţa actuală, asupra *victimizării* prin sistematizare a teologiei dreptului canonic, treceri în revistă a *cercetărilor de drept canonic* oriental (*Revue de Droit canonique*, 53/2, 2003, pp. 409-429), o serie de foiletoane catehumenale semnate în *Conaissance des Peres de l'Eglise*, în *Esprit et Vie*, *Cahiers Evangile*, *Ecclesia Orans* (a Institutului *San Anselmo*, Roma), *Vie Spirituelle* şi în alte publicaţii fac din scriitura Părintelui Profesor Metzger una dintre mărturiile vii ale nevoii de răspuns teologal la marile întrebări ale lumii în care trăim.

La acest aspect teologia liturgică propusă de cel omagiat astăzi, întreaga sa viziune teologică şi duhovnicească, componentei teoretice corespunzându-i, cu necesitate, o dimensiune mistico-ascetică reliefantă pentru viaţa omului societăţii de astăzi, corespunde temeiului pe care Facultatea noastră de Teologie Ortodoxă l-a aşezat ca fundament acţiunii sale educaţional-pastorale. În viziunea părintelui Metzger una dintre laturile dinspre care trebuie reconstruită unitatea creştină a bisericii şi a lumii este aceea legată de liturgic, ca act al sinaxei creştine dar şi al persoanei creştine, în particular. Motivarea unităţii de cult prin redescoperirea textelor euhologice fundamentale, recalibrarea discursului liturgic prin realizarea unei bune cercetări comparate, redescoperirea umanismului liturgic creştin ca antidot la falsele umanisme propuse de lumea modernă, dezvoltarea unei pedagogii pastorale legate de relaţia laic-biserică sunt numai câteva dintre aspectele majore ale cercetării celui pe care astăzi, ne bucurăm, îl aşezăm în galeria marilor figuri ale teologiei moderne distinşi de Facultatea noastră cu titlul de *doctor honoris causa*.

În puţine cuvinte am parcurs dimensiunile unei vieţi dedicate studiului şi vieţii în Hristos, omagiind nu doar specialistul ci şi omul care este Părintele profesor Marcel Metzger. Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu şi Universitatea „Lucian Blaga" îi aduc omagiul lor în această formă, decernându-i titlul de **doctor honoris causa**, mulţumind lui Dumnezeu care a pus astfel darul unei prietenii academice în slujba unităţii bisericilor şi a identificării modelelor de care avem atât de multă nevoie în parcursul nostru uman şi mântuitor.

Pr. Prof. Dr. Dorin OANCEA
Decanul Facultăţii de Teologie
„Andrei Şaguna" – Sibiu

Săptămâna de rugăciune pentru unitatea creştinilor (21–28 ianuarie 2008)

În urmă cu 15 ani s-a iniţiat o tradiţie, al cărei temei este rugăciunea Mântuitorului Hristos adresată Tatălui, înainte de Patima Sa, şi care este cuprinsă în *Evanghelia de la Ioan, capitolul 17*. În acea rugăciune putem citi această impresionantă cerere: *„Dar nu numai pentru ei mă rog (pentru Apostoli, n.n.) ci şi pentru toţi cei ce prin cuvântul lor (al Apostolilor,* n.n.*) vor crede în Mine, pentru ca toţi să fie una; aşa cum Tu, Părinte, eşti întru Mine şi Eu întru Tine, tot astfel şi ei să fie una întru Noi, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis"* (In. 17, 20). Este vorba, prin urmare, de unitatea creştinilor, de readunarea lor într-una sfântă, sobornicească şi apostolească Biserică, trupul tainic al Celui care a pătimit, a fost răstignit, a murit şi a înviat pentru noi şi a noastră mântuire.

Şi mai concret, este vorba de *săptămâna de rugăciune* pentru unitatea creştinilor, săptămâna care în acest an s-a derulat între *21-28 ianuarie 2008.*

Am arătat mai sus că o astfel de împreună rugăciune a creştinilor de diferite confesiuni, pentru refacerea unităţii lor de credinţă se ţine de 15 ani. Dar, în realitate, tocmai s-au împlinit 100 de ani de când i s-a făcut început.

Dar trebuie să arătăm şi aceea că toţi creştinii se roagă perpetuu pentru unitate pentru că dezbinarea lor reprezintă un scandal şi o pricină de sminteală pentru multă lume. La noi, la ortodocşi, la fiecare Sfântă Liturghie, şi nu numai, se rosteşte, în cadrul ecteniei mari, această formulă: *„Pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstarea sfintelor lui Dumnezeu Biserici şi pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm".*

Tema propusă de către Asociaţia Ecumenică a Bisericilor din România – AIDROM, pentru săptămâna de rugăciune din 2008, a fost preluată din I Tes. 5, 13-18 şi sună astfel: *„Rugaţi-vă neîncetat".*

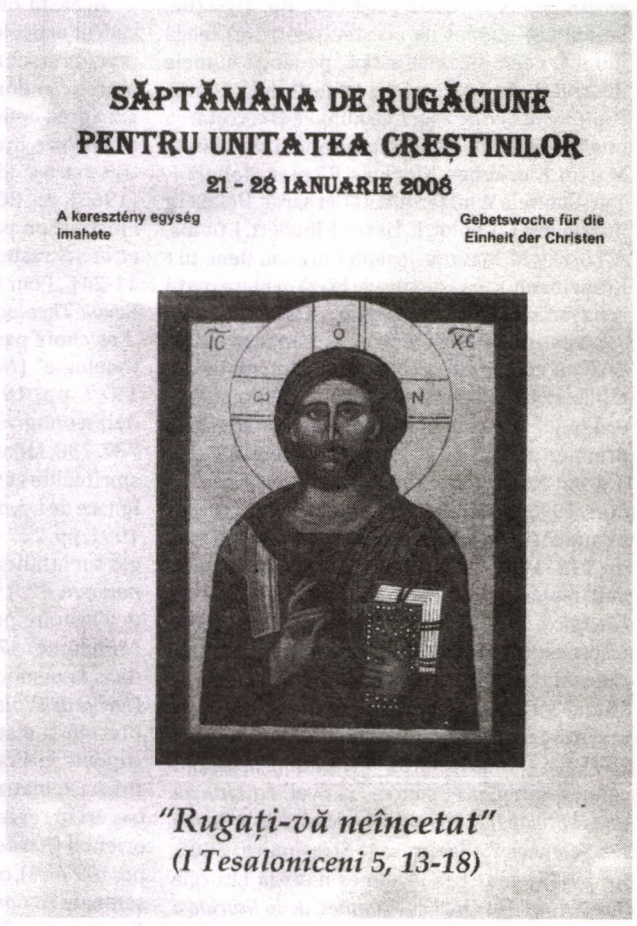

La Sibiu, debutul Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creştinilor s-a făcut *luni, 21 ianuarie 2008* cu vecernia din catedrala mitropolitană, oficiată de către P.S. dr. *Visarion Răşinăreanu,* episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, înconjurat de mai mulţi preoţi şi diaconi.

Au fost prezenţi: Prot. *Oscar Raicea,* din partea Protopopiatului Romano-Catolic Sibiu, Prot. *Nicolae Popa,* din partea Parohiei Greco-Catolice (Ursuline) Sibiu, Prot. *Ştefan Coşoroabă,* din partea Episcopiei Evanghelice C.A. Sibiu, Prot. *Varro Alexandru,* din partea Parohiei Reformate Sibiu.

P.S. episcop-vicar *Visarion* a adresat un cuvânt de bun-venit din partea Î.P.S. dr. *Laurenţiu Streza,* arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului.

Cuvântul de învăţătură a fost rostit de către prot. *Ştefan Coşoroabă,* din partea Episcopiei Evanghelice C.A. Sibiu.

Marţi, 22 ianuarie 2008, întrunirea interconfesională de rugăciune a avut loc în biserica reformată de pe str. Mitropoliei. S-a oficiat o slujbă ecumenică, în cadrul căreia au rostit predici: pr. Gheorghe Streza, din partea ortodocşilor şi pr. Pal Barna, din partea romano-catolicilor. A fost prezent şi P.S. dr. Visarion Răşinăreanu, episcop vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, care a adresat şi în acea ocazie un cuvânt de salut din partea Î.P.S. Sale dr. Laurenţiu, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului.

Miercuri, 23 ianuarie 2008, s-a oficiat un serviciu ecumenic în biserica Parohiei Romano-Catolice din Piaţa Mare Sibiu. A participat şi aici şi a transmis cuvânt de salut P.S. episcop-vicar Visarion, iar predica a fost rostită de prot. Nicolae Popa din partea Parohiei Greco-Catolice.

Joi, 24 ianuarie 2008, rugăciunea ecumenică s-a derulat în Biserica „Ursuline" a Parohiei Greco-Catolice din Sibiu. Predica a fost rostită de pr. Ungh A. din partea Episcopiei Evanghelice C.A. Sibiu. A urmat cuvântul de salut al P.S. episcop-vicar Visarion Răşinăreanu.

Vineri, 25 ianuarie 2008, ultima zi din săptămâna de rugăciune, întrunirea şi serviciul ecumenic au avut loc în catedrala evanghelică lutherană. A luat parte Î.P.S. dr. Laurenţiu Streza, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului, care a rostit cuvântul de învăţătură.

Asociaţia Ecumenică a Bisericilor din România AIDROM a editat şi difuzat cu prilejul Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creştinilor o broşură, care cuprinde mesaje de binecuvântare din partea conducătorilor Bisericilor: Ortodoxă (P.F. Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Armeană din România şi Bulgaria (Î.P.S. Arhiepiscop Dirayr Mardichian), Romano-Catolică (Î.P.S. arhiepiscop şi mitropolit dr. Ioan Robu – Bucureşti), Română Unită cu Roma, Greco-Catolică (Î.P.S. Lucian, arhiepiscop major de Alba Iulia, Făgăraş şi Blaj), Reformată din Ardeal (Ex. Sa episcop dr. Pap Geza), Evanghelică A.C. din România (Ex. Sa dr. episcop Christoph Klein).

Broşura cuprinde, de asemenea, comentariile (predicile) rostite în fiecare zi, asupra textului din *I Tes* 5, 17. Toate aceste comentarii (meditaţii) sunt redate în limbile română, maghiară şi germană.

Desfăşurată pe tot cuprinsul ţării şi în toate Bisericile din Europa şi din lume, săptămâna de rugăciune pentru unitatea creştinilor a fost un prilej de căinţă, de stăruitoare cerere de ajutor către Dumnezeu cel Unul, pentru stingerea vrajbei şi confruntărilor, stoparea violenţei şi terorii din lumea în care trăim, pentru reaşezarea păcii în inimi şi în relaţiile interumane, pentru apropiere şi unitate, pentru integritatea şi salvarea creaţiei.

Pr. prof. Dumitru ABRUDAN

O chemare misionară şi mântuitoare*

Iubiţi fraţi şi surori în Hristos Iisus, Domnul nostru,

Cu mare bucurie duhovnicească, ne adresăm tuturor creştinilor din România, la acest nou început de an, când, conform unei tradiţii statornicite de 15 ani, ne rugăm împreună în Bisericile noastre, în timpul Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creştinilor, călăuziţi fiind, în acest an, de cuvintele Sfântului Apostol Pavel adresate Tesalonicenilor, „Rugaţi-vă neîncetat" (*I Tes* 5, 17).

Acest îndemn la rugăciune ne este propus spre meditaţie, în anul în care se împlinesc 100 de ani de la iniţierea Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creştinilor, ca mod de apropiere între creştini, potrivit rugăciunii Domnului nostru Iisus Hristos „ca toţi să fie una" (*Ioan* 17, 21), tocmai pentru a sublinia necesitatea rugăciunii stăruitoare, cu timp şi fără timp, în vederea împlinirii voii lui Dumnezeu şi ca semn văzut al iubirii la care ne cheamă Hristos: „Întru aceasta vor cunoaşte toţi că sunteţi ucenicii Mei, dacă veţi avea dragoste unii faţă de alţii" (*Ioan* 13, 35).

Mişcarea de refacere a unităţii creştinilor din secolul XX a ajutat Bisericile să-şi depăşească propria provincialitate, să gândească frăţeşte, nu una împotriva celeilalte, ci una împreună cu celelalte, nu în duh polemic, ci irenic. Astfel Bisericile au ajuns să înţeleagă chemarea lui Hristos la iubire şi unitate, să lege mai bine textul Evangheliei de contextul lumii în care ele mărturisesc Evanghelia iubirii lui Hristos pentru mântuirea oamenilor.

Dacă unitatea în univers este din ce în ce mai evidentă, cu atât mai mult chemarea Mântuitorului Hristos pentru unitatea Bisericii Lui trebuie să devină pentru noi o chemare misionară şi mântuitoare.

„Rugăciunea este lucrarea credinţei, arătarea celor nădăjduite, iubirea realizată, mişcarea îngerească, puterea celor fără trupuri, descoperirea inimii, nădejdea mântuirii, semnul sfinţirii, devenirea sfinţeniei, cunoaşterea lui Dumnezeu, unirea Duhului Sfânt, bucuria lui Iisus, veselia sufletului, mila lui Dumnezeu, semnul împăcării, pecetea lui Hristos" (Sf. Grigorie Sinaitul).

Să rugăm, aşadar, pe Preasfânta Treime, în al cărei har am fost botezaţi, să ne întărească spre rugăciune neîncetată pentru ca unitatea creştinilor să fie un aluat care dospeşte întreaga frământătură a vieţii spirituale, spre slava Sa şi a noastră mântuire.

† DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

*Mesajul adresat cu prilejul Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creştinilor

Creştinii împreună în rugăciune şi la Mediaş

1. Prima seară de rugăciune, în care credincioşii au fost călăuziţi de cuvintele Sfântului Apostol Pavel „Rugaţi-vă neîncetat", s-a desfăşurat la Biserica Ortodoxă „Sf. Treime" din cartierul Vitrometan, unde s-a săvârşit slujba Vecerniei de către Protopop Pr. Grigorie Doru Gâdea, Pr. Vasile Joantă, Pr. Cornel Piţigoi, Pr. Achim Sărăşan şi Pr. Nicolae Creţu iar cuvântul de învăţătură a fost rostit în limba română de către preotul reformat Szekely Zoltan.

Mesajul Prea Fericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, prin care ne îndeamnă să ne rugăm ca unitatea creştinilor să fie un aluat care dospeşte întreaga frământătură a vieţii spirituale, a fost citit de Pr. Prot. Grigore Doru Gâdea care a vorbit şi despre importanţa acestor manifestări în folosul credincioşilor şi a unităţii lor întru Hristos Domnul cu ajutorul şi lucrarea Harului lui Dumnezeu dar şi cu efortul nemijlocit al Bisericilor de pretutindeni întru împlinirea deziderratului biblic „ca toţi să fie una". Ca în fiecare seară ce a urmat s-au citit texte biblice in limbile română, maghiară şi germană.

2. Cuvintele epistolei către *I Tesaloniceni* 15, 18 „Să ne rugăm mereu, având încredere doar în Dumnezeu. Daţi mulţumire pentru toate" au fost cele care au deschis cea de a doua seară, desfăşurată la Biserica Reformată unde cuvântul de învăţătură l-a rostit preotul greco-catolic Pavel Ursui, iar preotul reformat Szekely Zoltan a citit mesajul Episcopului Eparhiei Reformate Dr. Pap Geza.

3. „Să ne rugăm neîncetat pentru întoarcerea inimilor". Acestea sunt cuvintele care au marcat cea de a treia seară duhovnicească desfăşurată la Biserica Romano-Catolică, cuvântul de învăţătură fiind rostit de Pr. Achim Sărăşan iar mesajul Arhiepiscopului Mitropolit de Bucureşti Dr. Ioan Robu a fost rostit de preotul Kerestes Olivier.

4. A patra seară s-a desfăşurat la Biserica Unitariană iar cuvintele Scripturii care au călăuzit inimile participanţilor au fost cele de la *Tesaloniceni* 5, 15: „Luaţi seamă să nu răsplătească cineva cuiva răul cu rău, ci totdeauna să urmaţi cele bune unul faţă de altul şi faţă de toţi". Cuvântul de învăţătură a fost rostit de către preotul Servaţius Gherhard, reprezentantul Bisericii Unitariene.

5. „Să ne rugăm mereu cu o inimă răbdătoare. Fiţi îndelungrăbdători faţă de toţi". Aceste cuvinte au deschis cea de a cincea seară de rugăciune la Biserica Greco- Catolică III Mediaş. Cuvântul de învăţătură a fost rostit de preotul unitarian iar mesajul Î.P.S. Lucian a fost citit de Pr. Pavel Ursui.

6. A şasea seară de rugăciune a fost marcată de cuvintele din Epistola întâi către tesaloniceni: „Să ne rugăm mereu pentru harul de a lucra cu Dumnezeu. Bucuraţi-vă pururea, rugaţi-vă neîncetat". Predica a fost rostită de preotul Kerestes Olivier iar mesajul episcopului Bisericii Evanghelice A. B. din România, Dr. Christoph Klein, a fost rostit de către preotul evanghelic Protopop Guib Reinhart.

Ca rezultat imediat al acestei săptămâni ecumenice a fost numărul mare al credincioşilor care au umplut bisericile în fiecare seară, enoriaşii fiecărei parohii urmându-şi, ca într-un adevărat pelerinaj, păstorii acolo unde s-a slujit şi propovăduit Cuvântul Bunului Dumnezeu. Sumele rezultate în urma colectei desfăşurate cu prilejul acestor seri duhovniceşti au fost donate Spitalului Social Mediaş.

Prot. Grigore Doru GÂDEA

„Telegraful român" la 155 de ani

(urmare din p. 1)

De 155 de ani, *„Telegraful român"* bate mereu la poarta inimilor şi minţilor românilor din Ardeal (şi ale militarilor din garnizoanele transilvane) şi de dincolo de fruntariile lui, aducând un licăr de speranţă şi de bucurie, un sentiment de nobleţe şi de dragoste faţă de valorile perene ale culturii române şi ale spiritualităţii ortodoxe, vestind cuvântul Evangheliei şi propovăduind, în cele patru zări, dreapta credinţă.

Cronică a neamului, martor ale clipei şi făuritor de opinie publică românească „Telegraful român", din perspectiva vieţii duhovniceşti inaugurată de Mântuitorul Iisus Hristos, a consemnat în paginile sale evenimente ce au marcat de-a pururea istoria poporului nostru: Divanurile ad-hoc de la Iaşi şi Bucureşti, dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza, Unirea Principatelor Române, Războiul pentru Independentă, Marea Unire de la Alba Iulia, din 1918, Primul şi Al Doilea Război Mondial şi celelalte momente din istoria noastră zbuciumată, precum şi pericolul instaurării comunismului, Dictatul de la Viena, răpirea Basarabiei şi a Bucovinei de Nord (acestea din urmă fiind „capete de acuzare", la procesul din 1958, pentru părintele Dumitru Stăniloae, care a redactat publicaţia între anii 1934-1945).

Întreaga colecţie a *„Telegrafului român"*, păstrată cu mare grijă în biblioteca Arhiepiscopiei Sibiului, dovedeşte că acesta este periodicul cu cea mai lungă biografie, pentru că publicaţia a rămas – aşa cum a rânduit-o mitropolitul Andrei Şaguna – sub oblăduirea Bisericii; în al doilea rând, ziarul a reuşit, în pofida vicisitudinilor, să fie o tribună a apărării drepturilor naţionale, sociale şi religioase ale românilor transilvăneni, şi nu numai, întrucât „Telegraful român" a fost... sibian doar pentru că a fost tipărit în tipografia proprie, care dăinuieşte şi astăzi. În fapt, „Telegraful român" a fost al întregii societăţi transilvane şi româneşti, inclusiv al oştirii, atât prin articolele publicate – de-a lungul vremii – sub semnăturile unor istorici, profesori, jurnalişti, filosofi şi oameni de cultură din armată, cât şi prin informarea bisericească, atitudinea creştin-ortodoxă, teologia, spiritualitatea şi arta propovăduite în rândul elevilor, cadrelor militare şi membrilor lor, pentru luminarea minţilor şi întărirea voinţelor. Astfel au văzut lumina tiparului articole despre semnificaţia Bisericii şi a Armatei în viaţă socială, rolul Ortodoxiei româneşti, ecumenismul creştin şi dialogul inter-religios, consecinţele celui de Al Doilea Război Mondial pentru ţara noastră, incompatibilitatea ideologiei comuniste cu sufletul creştin, rolul Bisericii în istoria şi viaţa poporului român, îndatoririle militare şi trăirea întru credinţa neamului, participarea ostaşului la lupta pentru apărarea neamului, arheologie biblică, sfinţii militari, educaţia militară şi etica creştină.

Iată de ce se cuvine să-i mulţumim lui Dumnezeu pentru darul cel mare făcut presei româneşti acum 155 de ani, şi dăm onorul nostru ostăşesc omului providenţial care a ctitorit *„Telegraful român"* Înaintemergătorul *„Observatorului militar"*, redactorilor şi colaboratorilor acestei publicaţii, căreia îi dorim ani mulţi de apariţie, întru slujirea Cuvântului!

Gânduri la adormirea întru Domnul a PREA FERICITULUI PĂRINTE HRISTODULOS, Arhiepiscopul Atenei şi al întregii Grecii

Ziua de 28 ianuarie a.c. a constituit pentru întreaga Biserică Ortodoxă, şi în mod deosebit pentru Ortodoxia greacă, o grea încercare, datorată mutării la Domnul a Prea Fericitului Părinte Hristodulos, Arhiepiscopul Atenei şi al întregii Grecii. Deşi întreaga lume era conştientă că un astfel de eveniment devenise o problemă de timp, datorită înrăutăţirii stării sale de sănătate, trecerea la cele veşnice a Prea Fericirii Sale a declanşat un val de emoţie în interiorul tuturor Bisericilor creştine, ca şi în culisele cancelariilor europene şi nu numai.

Prea Fericitul Părinte Hristodulos Paraskevaidis provenea dintr-o familie de refugiaţi din Adrianopol (estul Traciei), părinţii săi fiind parte a schimbului forţat de populaţii ce a avut loc între Grecia şi Turcia la începutul sec. XX. Familia i s-a stabilit la Xanthi, unde, în 1939, s-a născut Prea Fericirea Sa. Tatăl său, Constantinos Paraskevaidis, a fost negustor şi unul dintre cetăţenii de vază ai oraşului. A îndeplinit, printre altele, şi funcţia de primar (1946-1950), într-o perioadă în care Grecia era sfâşiată de lupte civile. Şi-a adus familia în Atena, unde a considerat că va fi mai în siguranţă. Aici, Prea Fericirea Sa, Arhiepiscopul Hristodulos, şi-a urmat studiile primare şi gimnaziale, urmând mai apoi timp de şase ani Liceul Leondion şi, ulterior, Facultatea de Drept a Universităţii din Atena (1962-1967). În paralel a studiat şi muzica bizantină la Conservatorul (Odeion) din Atena, unde a fost deosebit de apreciat pentru calităţile sale vocale.

Încă din anii copilăriei, Prea Fericitul Părinte Hristodulos a simţit o puternică vocaţie pentru preoţie, având binecuvântarea de a-i fi sesizată şi cultivată de personalităţi bisericeşti de mare ţinută spirituală, cum era fostul mitropolit de Pireu, Înalt Prea Sfinţitul Părinte Calinic. A primit tunderea în monahism la Mănăstirea Varlaam de la Meteora, iar în 1961, deşi studiase numai dreptul civil, a primit hirotonia întru diacon. Dedicându-se predicării şi instruirii catehetice, în 1965 a fost hirotonit preot şi, datorită calităţilor sale oratorice, a fost numit predicator la Biserica „Adormirea Maicii Domnului" (Panaghitsa) din Paleo Faliro (Atena), unde timp de nouă ani s-a distins ca bun liturghisitor şi îndrumător al tineretului. În anul 1968 a fost numit Secretar al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe a Greciei, poziţie în care timp de şapte ani şi-a dovedit aptitudinile organizatorice şi administrative. La vârsta de doar 35 de ani, în 1974, a fost ales, la propunerea vrednicului de pomenire Arhiepiscop Serafim al Atenei şi al întregii Grecii, mitropolit de Dimitriada şi Almiros.

Ca mitropolit titular de Dimitriada şi Almiros, cu reşedinţa la Volos, Prea Fericirea Sa a dat dovadă de o maturitate impresionantă, în ciuda vârstei sale relativ tinere. S-a dedicat reorganizării interne a Mitropoliei, a încurajat tinerii clerici să-şi continue studiile şi i-a încurajat pe tinerii cu vocaţie şi pregătire corespunzătoare să îmbrăţişeze misiunea preoţească. În timpul celor 24 de ani de slujire ca mitropolit titular a hirotonit peste 150 de clerici, promovând tineri în diferite responsabilităţi în cadrul administraţiei mitropolitane. Una dintre trăsăturile sale caracteristice a constituit-o efortul de reînnoire a structurilor interne ale Bisericii şi readucerea lor în pas cu vremea. A înzestrat Mitropolia cu numeroase aşezăminte sociale, centre de conferinţe, a înfiinţat Uniunea Oamenilor de Ştiinţă Creştini, Uniunea Social-Creştină, azile pentru bătrâni, Departamentul de solidaritate creştină pentru săraci. A ajutat mulţi tineri aflaţi la studii, oferindu-le burse din partea Mitropoliei, a trimis mulţi bolnavi în străinătate pentru a fi trataţi sau operaţi, şi-a asumat problemele oamenilor cu afecţiune profundă şi părintească, nedând dovadă de dispreţ sau aroganţă.

Pe data de 28 aprilie 1998 a fost ales de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe a Greciei în demnitatea de Arhiepiscop al Atenei şi al întregii Grecii, ca al XIX-lea Arhiepiscop al Greciei, succesor al fostului Arhiepiscop Serafim. Ridicarea sa pe tronul de Întâistătător al Bisericii Ortodoxe a Greciei a constituit şansa întăririi poziţiei Bisericii în societatea elenă, în interacţiunea ei cu realitatea contemporană.

Multiplele activităţi desfăşurate de Biserica Ortodoxă a Greciei în timpul păstoririi Prea Fericitului Părinte Hristodulos, fie ele de natură pastoral-misionară, culturală, socială sau ecumenică, au cunoscut un reviriment nemaiîntâlnit. Prea Fericirea Sa a condus cu succes Biserica Ortodoxă Greacă în noua lume a informaţiei digitale, deschizând serviciul de internet al Arhiepiscopiei, cu pagină de internet şi o bibliotecă digitală în nouă limbi, centrul de informare culturală în limba greacă şi engleză etc.

Unul dintre punctele forte ale pastoraţiei sale în noua sa demnitate l-a constituit relaţia directă, vie şi dinamică pe care a ştiut să şi-o cultive cu tineretul. La scurt timp după urcarea sa pe tronul arhiepiscopal al Greciei, toată lumea vorbea despre gestul noului Întâistătător de a apropia tineretul de Biserică „aşa cum este, încă şi cu cercei", gest însoţit de invocarea iertării pentru tot ceea ce Biserica Ortodoxă nu reuşise să facă în societatea greacă pentru a-şi apropia tineretul. Pentru relevanţa celor ce tocmai le-am afirmat, voi reproduce un scurt fragment din cuvântul rostit de Prea Fericitul Părinte Hristodulos la data de 9 mai 1998, în ziua întronizării sale: „... Iubiţii mei tineri, vă cer iertare pentru ipocrizia unor slujitori..., de multe ori vă sfătuiam să păşiţi pe nişte cărări pe care noi înşine nu păşeam... V-am lăsat singuri în valurile Babilonului de astăzi ...şi totuşi, spuneam că vă iubim... Copiii mei, astăzi, cel care vă vorbeşte ia asupra sa responsabilitatea dialogului cu voi şi vă cere în mod smerit iertare!..." (înregistrarea audio a discursului său indică faptul că Prea Fericirea Sa plângea în timp ce spunea aceste cuvinte).

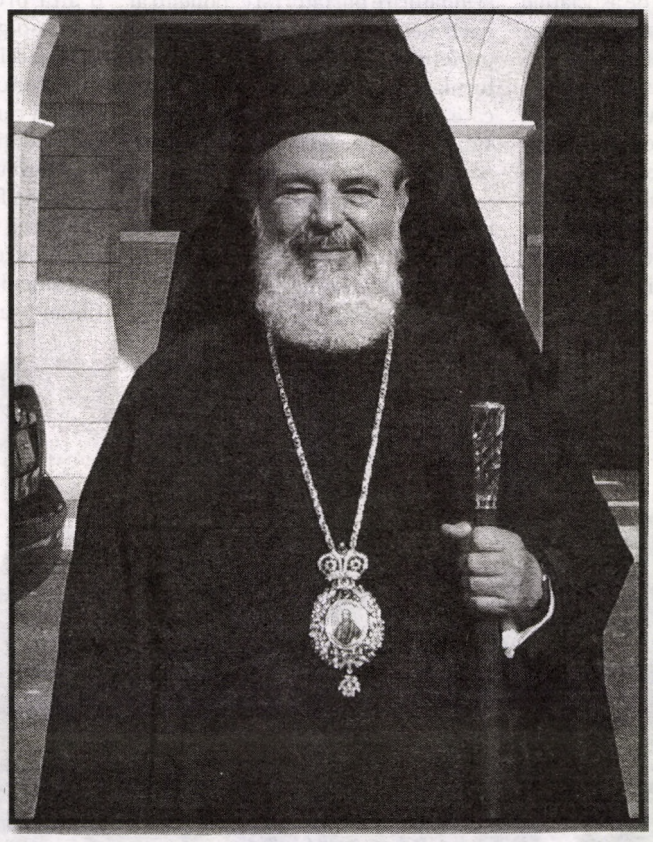

Într-o vreme în care clima bisericească din Grecia era aproape în întregime ostilă unor relaţii la cel mai înalt nivel cu Vaticanul, Prea Fericitul Părinte Hristodulos l-a invitat în 2001 pe Papa Ioan Paul al II-lea la Atena (4-7 mai 2001), onorând în 2006 şi invitaţia Papei Benedict al XVI-lea de a vizita Vaticanul (12-14 decembrie 2006).

Prea Fericirea Sa s-a opus în nenumărate rânduri războiului din Kosovo, ca şi încercărilor nereuşite ale unor „europeni" de a pune la colţ Biserica Ortodoxă în pământul binecuvântat al însoritei Ellade. A vorbit „cu timp şi fără timp" despre rolul Bisericii Ortodoxe în Europa zilelor noastre, substituindu-i prin discursul său temeinic şi pe cei care fie nu ştiau ce să spună, fie preferau să tacă. Prin felul său de a vorbi, Prea Fericitul Părinte Hristodulos a făcut auzită în lumea contemporană vocea cea una a Ortodoxiei, într-un fel cum foarte puţini prelaţi au ştiut să o facă.

Iată de ce, prin trecerea sa la cele veşnice, Prea Fericitul Părinte Hristodulos lasă un gol în sânul Ortodoxiei, care cu greu va putea fi depăşit. Rămâne însă icoana unui arhiereu care şi-a iubit ţara, semenii şi oamenii în general, într-un mod cu totul aparte. Aici putem aminti şi nenumăratele burse de studii în Grecia acordate de către Prea Fericirea Sa unor tineri români dornici să studieze teologia şi nu numai.

Unul dintre aspectele mai puţin fericite ale pastoraţiei sale l-a reprezentat conflictul existent între anii 2000-2004 cu Patriarhia Ecumenică, conflict ce viza jurisdicţia bisericească asupra „noilor teritorii" (zona Greciei de Nord, inclusiv Thesalia), jurisdicţie care aparţine Patriarhului Ecumenic. Conflictul a încetat în anul 2004, în urma medierii d-nei Marietta Ghiannaku, ministrul învăţământului, nu înainte însă, ca Prea Fericitul Părinte Hristodulos să fie scos din diptice printr-o şedinţă solemnă a Sinodului Patriarhiei Ecumenice. Ulterior acestui eveniment, Prea Fericirea Sa şi-a făcut mea culpa faţă de Sanctitatea Sa, Patriarhul Ecumenic Bartolomeu I, peste toate aşternându-se iertarea şi relaţiile de înţelegere reciprocă reluându-şi iarăşi cursul firesc.

Prea Fericitul Părinte Hristodulos se distingea de altfel, prin elocinţa şi vasta sa cultură, nu doar atunci când trata teme teologice, ci şi sociale, juridice etc. Om de slujire şi de liturghie, prin excelenţă, credincios Tradiţiei, s-a angajat în dialoguri cu adversarii, făcând totodată din Sfânta Liturghie punctul central al vieţii sale... A ştiut să combine Tradiţia cu progresul, dogma cu dialogul şi sfinţenia cu simplitatea. O dovadă în acest sens este şi opera sa teologică impresionantă. Amintesc doar câteva dintre volumele sale: *Creştinismul şi problemele sociale*, Atena, 1979; *Biserica şi drepturile omului*, Atena, 1983; *Rasismul: jefuirea sufletului omenesc*, Atena, 1985; *Transplanturile din punct de vedere creştin*, Volos, 1987; *Problemele Europei Unite şi contribuţia tinerilor creştini la rezolvarea lor*, Atena, 1991; *Drepturile umane ale minorităţilor religioase şi naţionale*, Atena, 1992; *Biserica în faţa provocării SIDA. 8 puncte de convergenţă*, Atena, 1993; *Convenţia de la Schengen în legătură cu drepturile umane şi libertatea religioasă*, Atena, 1997; *Elenismul prozelitizat: Trecerea de la antichitate la creştinism*, Atena, 2005; *Sufletul European*, Atena, 2006 etc. În limba română, menţionez volumul *Misiunea socială a Bisericii*, Iaşi, 2000, ca şi articolul „Ortodoxia şi noua ordine a lucrurilor" *Altarul Banatului*, nr. 4-6/2002, p. 98-101 (trad. Ştefan Toma), articol ce constituie unul dintre capitolele cărţii Prea Fericitului Părinte Hristodulos intitulate *Al patrulea pilon*, carte apărută la Editura Kaktos din Atena, în 1997, ca şi un interviu cu Prea Fericirea Sa, interviu publicat în *Învierea*, nr. 17(299)/1 septembrie 2002, p. 2.

Dacă Ortodoxia, în general, pierde prin mutarea la Domnul a Prea Fericirii Sale un Întâistătător, Ortodoxia românească pierde un prieten sincer şi devotat. Prea Fericirea Sa a vizitat Biserica Ortodoxă Română de trei ori: o dată în 2000 şi de două ori în 2003. Vizita din 20-23 mai 2000 a fost prilejuită de hramul Catedralei Patriarhale din Bucureşti, de resfinţirea vechii Catedrale Mitropolitane din Iaşi, ca şi de acordarea a două titluri universitare. Respectiv, decernarea titlului de doctor honoris causa al Universităţii „Alexandru Ioan Cuza" din Iaşi, la propunerea Facultăţii de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae" din Iaşi; ca şi conferirea titlului de senator al Universităţii de Medicină şi Farmacie „Grigore T. Popa" din Iaşi, la propunerea Facultăţii de Medicină din Iaşi.

A doua vizită a Prea Fericirii Sale în România a avut loc între 4-12 iunie 2003, ocazie cu care Preşedinţia României l-a decorat cu ordinul Steaua României în grad de Mare Cruce, decernându-i-se şi titlul de doctor honoris causa al Universităţii din Craiova, ca şi al Universităţii de Medicină şi Farmacie „Grigore T. Popa" din Iaşi. Cu această ocazie, Prea Fericitul Părinte Hristodulos a vizitat mai multe instituţii de învăţământ teologic, mănăstiri şi aşezăminte sociale din Mitropolia Munteniei şi Dobrogei, Mitropolia Olteniei şi Mitropolia Moldovei şi Bucovinei.

A treia şi ultima vizită a Prea Fericirii Sale în România a avut loc între 13-16 octombrie 2003, în Mitropolia Moldovei şi Bucovinei, ocazie cu care a participat la sărbătoarea Cuvioasei Parascheva, aducând totodată în pelerinaj o parte din osemintele Sfântului Dimitrie Izvorâtorul de Mir de la Tesalonic. Vizita a mai fost prilejuită şi de aniversarea a 100 de ani de la naştere, respectiv, 10 ani de la trecerea la cele veşnice a Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, ocazie cu care a rostit o impresionantă cuvântare despre valoarea panortodoxă a gândirii sale teologice.

Viaţa şi multiplele activităţi ale Prea Fericitului Părinte Hristodulos au început să ia o nouă turnură pe data de 9 iunie 2007, când se pregătea să viziteze Patriarhia Alexandriei, la scurt timp după un periplu misionar în nordul Greciei. Febra şi durerile abdominale ce le acuza i-au determinat pe colaboratorii săi apropiaţi să-l forţeze să se interneze şi, astfel, să-şi anuleze deplasarea în Egipt. Internat la Clinica Universitară Areteio din Atena, i s-a depistat o tumoare canceroasă la intestinul gros şi, mai apoi, în timpul operaţiei, şi la ficat. Lumea începuse să aducă flori în faţa spitalului şi să se perinde într-un pelerinaj fără sfârşit... Starea critică de sănătate în care se afla Arhiepiscopul Atenei era cunoscută de toată lumea, la dorinţa expresă a Prea Fericirii Sale. Speranţe au început să apară odată cu sosirea doctorului Andreas Tzakis, directorul Clinicii Jackson Memorial din Miami, o clinică specializată în transplantul de ficat. Încrezător în şansa unui transplant la Miami, în Statele Unite, Prea Fericitul Părinte Hristodulos părăseşte Clinica Areteio din Atena, pe 20 iulie 2007, vizibil slăbit şi profund emoţionat, în scopul pregătirii pentru deplasarea în Statele Unite. Spre Miami a decolat în data de 18 august 2007, de pe aeroportul militar Elevsinas din Atena, cu o aeronavă pusă la dispoziţie de către guvernul grec. La Miami a aşteptat 50 de zile până i s-a găsit ficatul compatibil. Înainte însă de a fi internat în clinică pentru pregătirea transplantului, începuse deja să cadă din punct de vedere psihologic, datorită nerăbdării. Aştepta transplantul pentru finalizarea intervenţiei, dorind foarte mult să se întoarcă în Grecia. Pe data de 7 octombrie a fost anunţat că transplantul a fost găsit, provenind de la un tânăr sănătos, victimă de accident. Intră imediat în operaţie, însă peste câteva ore, se constată extinderea metastazelor, fapt ce a făcut imposibilă realizarea transplantului. La scurt timp revine la Atena, unde urmează un tratament pe bază de chimioterapie, refuzând în mod constant să se interneze în spital, chiar şi atunci când sănătatea începuse vizibil să i se deterioreze. A rămas în reşedinţa sa de la periferia Atenei (Paleo Psihiko), unde rând pe rând, şi-a luat rămas bun de la toţi cei care au vrut să-l mai vadă...

Aşa cum menţiona un cotidian central elen, Prea Fericitul Părinte Hristodulos şi-a presimţit moartea şi a întâmpinat-o cu bărbăţie şi smerenie... Întrebat cum se simte, cu câteva zile înainte de a se muta la Domnul, de către un apropiat mitropolit al său, Prea Fericirea Sa a răspuns cu o voce stinsă şi obosită cu câteva cuvinte din Ep. II Tim. „a venit vremea să plec din lume". Un alt colaborator apropiat al său, care l-a vizitat cu câteva zile înainte de a muri, l-a auzit murmurând „Doamne, către Tine vin" şi „Doamne, iartă-mă pe mine păcătosul şi mă miluieşte". În după-masa zilei de duminică, 27 ianuarie a.c., situaţia i s-a îngreunat şi a cerut să i se facă Sf. Maslu, care s-a săvârşit în camera sa, şi el, întins, cu ochii închişi, însă cu deplină conştiinţă a faptului că ieşea din lumea aceasta, şi cu toate acestea liniştit, în ciuda durerilor de care suferea, a primit cu emoţie uleiul binecuvântat. Era deja pregătit să treacă din Biserica luptătoare în cea triumfătoare... În timpul orei două noaptea a început să aibă dureri şi disfuncţii ale respiraţiei, doctorii şi asistentele, ca şi cei mai apropiaţi colaboratori i-au fost alături... La ora 5:15, în dimineaţa zilei de luni, 28 ianuarie a.c., în timp ce dormea liniştit, Prea Fericitul Părinte Hristodulos a trecut dincolo de timp, spre zorii Împărăţiei lui Dumnezeu... Potrivit doctorului său curant, d-l Dionisios Voros „Prea Fericitul Părinte Arhiepiscop a întâmpinat problema vieţii şi a morţii într-un mod foarte aparte, aş spune de pe un nivel foarte înalt. Viaţa sa, confruntarea cu încercarea bolii sale şi modul prin care a dat lupta nedreaptă cu moartea rămân moştenire preţioasă şi exemplu pentru noi toţi". „Fericiţi cei ce-şi trăiesc viaţa în perspectiva Învierii" este unul dintre gândurile pe care Prea Fericirea Sa le-a inserat în Mesajul de Anul Nou, mesaj citit de Prea Fericirea Sa şi preluat de canalele media elene la cumpăna dintre ani, la ultima sa trecere dintr-un an într-altul... Aceasta să fie şi povaţa pe care Arhiepiscopul Hristodulos ne-o adresează fiecăruia în parte, într-o vreme în care el însuşi trăieşte plenar din lumina Învierii...

Aşa cum bine menţiona Înalt Prea Sfinţitul Părinte Ignatie, Mitropolit de Dimitriada şi Almiros, Prea Fericitul Părinte Hristodulos a fost un vizionar, a creat perspectivele unei Biserici vii, libere, în situaţii de multe ori ostile şi în vremuri dificile. A vrut o Biserică al cărei cuvânt să aibă putere, o Biserică prezentă în societate şi, desigur, o Biserică care nu-şi uită niciodată Tradiţia ei, o Biserică care ştie să lucreze în prezent şi să aspire la un viitor măreţ. Iată, aşadar, de ce Prea Fericitul Părinte Hristodulos lasă în urma sa imaginea unui ierarh pilduitor, a unui teolog iscusit, a unui om de cultură erudit, paradigmă vie pentru toţi cei angajaţi în ogorul Domnului!...

Dr. Ştefan TOMA

PREA FERICITUL PĂRINTE IERONIM AL II-LEA,
noul Întâistătător al Bisericii Ortodoxe a Greciei

PF Ieronim II, slujind prima sa Liturghie în demnitatea de Arhiepiscop al Atenei şi al întregii Grecii, 17 februarie 2008

Din data de 7 februarie a.c., Prea Fericitul Părinte Ieronim al II-lea este noul Arhiepiscop al Atenei şi al întregii Grecii. Prea Fericirea Sa a fost ales în această nobilă slujire de către ierarhia Bisericii Ortodoxe a Greciei, cu 45 de voturi din totalul celor 74 exprimate, devenind astfel cel de al XX-lea Arhiepiscop al Atenei şi al întregii Grecii.

Prea Fericirea Sa (în lume Ioannis Liapis) s-a născut în localitatea Inofita Viotias în 1938. Este absolvent al Facultăţii de Filozofie (Secţia Arheologie) şi al Facultăţii de Teologie a Universităţii din Atena. A fost bursier al Fundaţiei de Stat pentru Burse (IKY) pe perioada specializării sale în Bizantinologie. Din acest motiv, s-a deplasat la Graz (Austria), mai apoi la Regensburg şi München (Germania), unde şi-a desăvârşit studiile postuniversitare.

A predat ca asistent universitar la Societatea de Arheologie din Atena, şi ca filolog la Facultatea Leondio din Nea Smirni, părăsind cariera universitară odată cu intrarea în cler.

A fost protosinghel al Mitropoliei de Teba şi Levadia (1976-1978), egumen al Mănăstirilor Schimbarea la Faţă a Mântuitorului Sagmata (1971-1977) şi a Cuviosului Luca (1977-1981), secretar al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe a Greciei (1978-1981). În anul 1981 a fost ales în unanimitate de voturi în demnitatea de Mitropolit de Teba şi Levadia. A fost membru al Comisiilor de Educaţie Bisericească, de Patrimoniu Bisericesc, de Relaţie a Bisericii cu Societatea, de Burse, îndeplinind şi funcţia de vicepreşedinte al postului de radio al Bisericii Greciei.

În timpul păstoririi Prea Fericirii Sale ca Mitropolit de Teba şi Levadias, Mitropolia care l-a avut păstor mai bine de trei decenii a fost prima Mitropolie în Biserica Ortodoxă a Greciei în ceea ce priveşte numărul de clerici cu cel mai înalt nivel de pregătire (82 din cei 110 clerici sunt absolvenţi de studii universitare în teologie sau deţin şi o a doua specializare: filologi, doctori, arhitecţi, paleografi, economişti etc.)

Prin purtarea de grijă a Prea Fericirii Sale, în Mitropolia de Teba şi Levadia au fost refăcute, reînfiinţate sau ctitorite mai multe mănăstiri, în prezent existând şase mănăstiri de călugări şi cincisprezece de maici. Între acestea se disting mănăstirile istorice Cuviosul Luca, sagmata, Cuviosul Serafim, Makariotissa, Evanghelistria şi Ierusalim.

Prea Fericirea Sa a scris multe articole, studii şi cărţi cu conţinut teologic, social şi istoric, dintre care *Monumentele Medievale ale Eviei* a fost premiată în 1970 de către Academia Atenei.

Pe tărâm social, pastoraţia Prea Fericirii Sale s-a remarcat prin înfiinţarea şi susţinerea necondiţionată a numeroase case de copii, internate, azile pentru bătrâni, centru de ajutor pentru narcotici, centru de sprijin pentru emigranţi, ca şi un centru de studii istorice şi arheologice. A fost preocupat îndeaproape de înfiinţarea şi susţinerea cercurilor duhovniceşti parohiale, de asociaţiile de tineret şi reprezentarea acestora la nivel parohial. A înfiinţat Centrul de Studii pentru Istorie şi Cultură din Viotias, care îşi desfăşoară activitatea în colaborare cu Universitatea din Durham şi Cambridge. A înfiinţat centrul de conferinţe al Mitropoliei de Teba şi Levadia, unde periodic au loc congrese naţionale şi internaţionale, un centru de informare în problema protecţiei mediului etc.

Datorită tuturor celor menţionate anterior, a fost distins cu titlul de Doctor Honoris Causa de către Facultatea de Medicină a Universităţii din Craiova, Prea Fericirea Sa fiind şi preşedintele Asociaţiei Greceşti de Cardiologie.

Pe data de 7 februarie a. c. a fost ales aşadar, de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe a Greciei ca succesor al vrednicului de pomenire Arhiepiscop Hristodulos, ca Întâistătător al Bisericii Ortodoxe a Greciei.

Pe data de 16 februarie a.c., la ora 11:00, în catedrala Arhiepiscopiei Atenei a avut loc slujba de întronizare a Prea Fericitului Părinte Ieronim al II-lea. La acest eveniment au luat parte toţi membrii Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe a Greciei, alături de delegaţiile tuturor Bisericilor Ortodoxe surori, a celorlalte Biserici creştine, membrii guvernului de la Atena, preşedintele Greciei etc. Din delegaţia Patriarhiei Române la acest eveniment au făcut parte Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, P.S. Dr. Ciprian Câmpineanu, episcop-vicar patriarhal şi P.C. Arhim. Timotei Aioanei, exarh cultural al Arhiepiscopiei Bucureştilor. Îndată după ceremonia de întronizare a avut loc recepţia oficială dată cu această ocazie, ca şi întâlnirea personală a Prea Fericitului Părinte Ieronim al II-lea, la Arhiepiscopia Atenei, cu fiecare delegaţie în parte prezentă la întronizarea sa.

Cu un deosebit interes a fost aşteptat cuvântul festiv de întronizare al Prea Fericitului Părinte Ieronim al II-lea, la care ne vom referi în cele ce urmează. Cuvântarea Prea Fericirii sale a fost structurată pe patru direcţii extrem de clare. Pornind de la înţelegerea unei relaţii vii şi dinamice a Bisericii cu societatea, de la înţelegerea unei Biserici active în raport cu problemele reale ale oamenilor, Întâistătătorul Bisericii Ortodoxe a Greciei s-a referit la relaţia cu tinerii, la revigorarea dimensiunii culturale a neoelinismului contemporan, la grija pentru oamenii aflaţi în nevoi, ca şi la o seamă de intenţii care-l stăpânesc în calitate de preşedinte al Sf. Sinod al Bisericii Greciei.

Potrivit Prea Fericirii Sale, Biserica „nu are dreptul să tacă şi să fie indiferentă la cele câte îi chinuiesc pe oameni, fie că este vorba de mici probleme de subzistenţă, fie de problemele majore ale societăţii în care trăiesc. Noi nu suntem politicieni, ci slujitori bisericeşti. Suntem după har şi îndatorire purtători şi exponenţi ai harismei profetice a preoţiei. Sensul profeţiei însă, nu este să prevezi viitorul, ci să descoperi în Duhul Sfânt câte rănesc în prezent adevărul şi subminează viitorul, calitatea vieţii oamenilor şi mântuirea lor".

Cu un deosebit patos, Prea Fericitul Părinte Ieronim al II-lea s-a adresat tinerilor: „Copiii mei: în primul rând doresc să vă reînnoiesc invitaţia fericitului înaintaş al meu în scaun, a Arhiepiscopului Hristodulos, care v-a chemat să veniţi în Biserică fără prejudecăţi, idei preconcepute şi supoziţii. Vă încredinţez şi eu că ceea ce e nevoie e doar să nu uitaţi că Biserica este casa voastră, căminul vostru părintesc. Nu avem nevoie de intermedieri şi invitaţii speciale... Eu, Arhiepiscopul, adică părintele vostru spiritual, şi împreună cu mine toţi clericii, nu avem dreptul să încetăm de a vă invita. Trebuie să ieşim primii în drum şi să vă întâlnim. Nu ajunge să vă reinvităm, ci să venim noi primii alături de voi. Iubiţii mei copii, vreau să ne întâlnim personal... Ceea ce în mod deosebit doresc este să vă aud decât să mă auziţi. Iar voi să vă faceţi simţită prezenţa şi cuvântul cunoscut în viaţa Bisericii noastre. Eu voi încerca să fiu deschis faţă de voi, şi diafan, pentru a se zări în spatele meu Stăpânul vieţii cel Răstignit. Singurul Care iubeşte într-atât, încât nimeni nu poate să se opună iubirii Lui. Şi încă ceva. Biserica este casa voastră. Şi când o vedeţi arzând de nepăsările şi nevredniciile noastre, nu staţi alături în mod simplu criticând. Intraţi înăuntru pentru a salva tot ceea ce putem din tezaurul preţios al moştenirii noastre spirituale. Haideţi în casa voastră pentru a o reînnoi şi reclădi împreună".

Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza şi P.S. Dr. Ciprian Câmpineanu, împreună cu P.F. Ieronim II, după slujba de întronizare ca Arhiepiscop al Atenei şi al întregii Grecii (16 februarie 2008)

În continuare, Prea Fericirea Sa s-a referit la stimularea culturii neoelinismului contemporan, chemându-i pe cei responsabili la o împreună redescoperire a sevelor care i-au hrănit pe înaintaşii neamului grec, cei care au născut cultura pe care Grecia astăzi o moşteneşte. A vorbit despre o reîntâlnire a Bisericii cu creativitatea umană în scopul îmbogăţirii tezaurului cultural pentru generaţiile ce vor urma.

După cum am menţionat anterior, o altă problemă abordată a constituit-o grija pentru cei încercaţi, pentru cei aflaţi în suferinţă. Potrivit Prea Fericirii Sale „nu există durere umană care să fie posibil să ne lase indiferenţi... Biserica nu Îl slăveşte pe Dumnezeu numai prin imne, ci în primul rând făcând cunoscută prezenţa şi iubirea Lui în orice situaţie, acolo unde durerea şi încercările rănesc sau ameninţă nădejdea cu dispariţia. Chem aşadar poporul lui Dumnezeu, turma cea încredinţată de Domnul, adică pe dumneavoastră, pe toţi: pe cei credincioşi şi pe aceia care se declară necredincioşi, să ne întâlnim în jurul Sfintei Mese, acolo unde se experiază măreţia Tainelor, şi să ne unim puterile, pentru a face din iubire şi unitate mod de viaţă, astfel încât Sfânta Liturghie să continue în viaţa noastră de zi cu zi şi să devină prin noi izvor de consolare şi de jertfă a noastră faţă de tot fratele aflat în suferinţă".

Nu a lipsit din mesajul Prea Fericirii Sale focalizarea pe nucleul vieţii parohiale: „Îmi doresc, mă rog şi vă rog să vă preocupaţi astfel încât, în pustiul Atenei să existe o mică oază pentru tineret în fiecare parohie... Este urgent şi necesar ca în fiecare colţ de pământ atenian să existe o parohie vie, care să arate în orice fel posibil, că Hristos a înviat, şi de aceea oamenii pot să găsească acolo bucurie, consolare, sprijin, sens vieţii lor, şi să trăiască viaţa de zi cu zi cu certitudinea că moartea a fost învinsă, că „Hristos a înviat şi viaţa stăpâneşte".

Un alt aspect din mesajul Prea Fericirii Sale s-a referit la felul cum înţelege să slujească Biserica Ortodoxă Greacă, în calitate de preşedinte al Sf. Sinod. În acest sens, Prea Fericirea Sa a subliniat nevoia întăririi duhului sinodal în hotărârile ce urmează a fi luate, la reluarea unei relaţii de suflet cu Patriarhia Ecumenică, la rolul acesteia în menţinerea unităţii Bisericilor Ortodoxe, ca şi la menţinerea relaţiilor frăţeşti cu celelalte Biserici Ortodoxe etc.

Cunoscut de cei apropiaţi ca un om al echilibrului, al consonanţei între cuvânt şi faptă, cumpătat, smerit, Prea Fericitul Părinte Ieronim al II-lea a creat în jurul său nimbul trăirii măreţiei credinţei în mod discret, în preajma celor oropsiţi. Pe bună dreptate s-a şi afirmat că odată cu alegerea sa ca mitropolit de Teba şi Levadia, a transformat casa episcopală în azil de bătrâni.

El însuşi a şi declarat într-un interviu acordat ziarului *Ethnikos Kirikas* (ediţia din 9 februarie) al comunităţii greceşti din Statele Unite ale Americii, că nu şi-a dorit şi nu a luptat pentru slujirea în care prin voia lui Dumnezeu se află acum, fiind voinţa majorităţii ierarhiei, care l-a votat, şi care a văzut în persoana sa un succesor al vrednicului de pomenire Arhiepiscop Hristodulos.

Prea Fericirea Sa a afirmat că va conduce destinele Bisericii Ortodoxe a Greciei în mod sinodal, în deplină înţelegere cu membrii Sfântului Sinod şi că nimic din ceea ce se va hotărî în şedinţele sinodale nu-i va aparţine în mod exclusiv, fiind rezultatul înţelegerii depline a întregii ierarhii. „Biserica este întotdeauna în mers. Conducători nu sunt oamenii, nici eu nu sunt conducător al Bisericii, ci Hristos este conducătorul. Noi suntem persoanele care venim şi slujim Biserica. În funcţie de modul în care ne jertfim, de personalitatea noastră, şi în funcţie de comportamentul nostru sunt şi problemele vieţii bisericeşti. Hristos este Acelaşi, Îşi iubeşte Biserica Sa, îi iubeşte pe credincioşi. Comportamentul nostru este cel care creează o atmosferă bună sau neplăcută".

Îi dorim Prea Fericirii Sale mulţi ani în nobila slujire de Întâistătător al Bisericii Ortodoxe a Greciei, fiind încredinţaţi totodată, că relaţiile prieteneşti între Ortodoxia greacă şi cea română vor cunoaşte cel puţin aceeaşi intensitate ca până acum.

Dr. Ştefan TOMA

Membri ai delegaţiilor oficiale, prezente la întronizarea P.F. Ieronim al II-lea (16 februarie 2008)

ADUNAREA EPARHIALĂ A ARHIEPISCOPIEI SIBIULUI

Sâmbătă, 19 ianuarie 2008, s-au derulat, la centrul metropolitan, lucrările Consiliului eparhial şi ale Adunării Eparhiale, prilej cu care au fost prezentate, dezbătute şi aprobate rapoartele anuale ale tuturor sectoarelor de activitate, în 2007 şi s-au conturat obiectivele majore pentru 2008.

La ora 7^{30} a început oficierea, în paraclisul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", a Sfintei Liturghii, în prezenţa Înalt Prea Sfinţitului Dr. Laurenţiu Streza, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului, şi cu participarea membrilor Consiliului şi Adunării Eparhiale. Au slujit P.S. Dr. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar, consilieri, stareţi şi protopopi din eparhie.

Înainte de otpust s-a săvârşit slujba *Te Deum*-ului. La ora 9^{00} s-a întrunit, la reşedinţa mitropolitană, Consiliul eparhial. I.P.S. Mitropolit Laurenţiu a adresat un cuvânt de bun venit membrilor consiliului şi a oferit detalii în legătură cu modificările survenite în Statutul de Organizare şi Funcţionare al Bisericii Ortodoxe Române, ca urmare a propunerilor făcute de Comisia instituită de Sf. Sinod pentru revizuirea acestui statut. Î.P.S. Sa a ţinut să precizeze că a rezultat un Statut cu noutăţi esenţiale, care va facilita activitatea Bisericii Ortodoxe Române. În unele aspecte s-a revenit la o rânduială a Ortodoxiei de pretutindeni, cum este cazul alegerilor de episcopi, făcute după prevederile vechiului statut de către Colegiul electoral bisericesc, iar după noul statut de către Sfântul Sinod. Noi ca ardeleni, a precizat Î.P.S. Sa, vom apăra tot ceea ce mitropolitul Şaguna ne-a lăsat moştenire, dar în privinţa unor prevederi, cum este şi cea la care ne-am referit, va trebui să ne aliniem totuşi rânduielilor existente în toate Bisericile Ortodoxe. Poporul lui Dumnezeu, laicatul nu se exclude de la adoptarea unor hotărâri care privesc viaţa bisericească, dar este în spiritul tradiţiei transmisă de la apostoli ca unele hotărâri să fie adaptate, sub adumbrirea Sf. Duh, în colegiul episcopilor.

Noul patriarh, Prea Fericitul Părinte Daniel, a cercetat cu o deosebită luare-aminte propunerile Comisiei sinodale de revizuire a Statutului şi a apreciat ca fiind judicioase şi în spiritul tradiţiei ortodoxe modificările propuse şi ca atare a sprijinit aprobarea noului Statut de către Sfântul Sinod. Acest lucru s-a şi întâmplat: Sfântul Sinod a aprobat noul Statut, care ulterior a fost recunoscut şi de către Guvernul României.

*

La ora 11^{00} au început lucrările Adunării eparhiale, s-a făcut apelul şi s-a constatat prezenţa numărului reglementar de membri ai acestui for bisericesc.

Au fost prezentate, discutate şi aprobate următoarele rapoarte:

1. Agenda pastoral-misionară pe 2007 a Înalt Prea Sfinţitului Dr. Laurenţiu Streza, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului, întocmită de către Pr. Cristian Vaida – secretar cabinet.
2. Agenda misionar-pastorală pe 2007 a Prea Sfinţitului dr. Visarion Răşinăreanu – episcop vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, întocmită de către Diac. Vasile Avram.
3. Raportul sectorului bisericesc-administrativ, întocmit de către Pr. Lect. Univ. Dr. Mihai Iosu, vicar administrativ şi Pr. Conf. Univ. Dr. Constantin Necula, consilier bisericesc-administrativ.
4. Raportul sectorului cultural, alcătuit de către Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Abrudan, consilier cultural.
5. Raportul sectorului economic, alcătuit de către ec. Valer Ioan Dumitrean.
6. Raportul sectorului administraţie bunuri, alcătuit de către pr. Constantin Oprea, consilier bunuri bisericeşti.
7. Raportul sectorului economic-comercial, alcătuit de către pr. Liviu Anghel, consilier economic-comercial.
8. Raportul sectorului exarhat – viaţă monahală, întocmit de către arhim. Visarion Joantă, exarhul mănăstirilor.
9. Raportul sectorului canonic-juridic, alcătuit de către pr. Ilarie Benechea, inspector eparhial şi avocat Gheorghe Dobrin.
10. Raportul sectorului misionar-pastoral, alcătuit de către pr. Petru Pantiş, consilier misionar-pastoral.
11. Raportul Departamentului pentru tineret, alcătuit de pr. Cristian Almăjanu.
12. Raportul sectorului de asistenţă-socială, alcătuit de d-na Gerlinde Gabler-Braun consilier social şi pr. Nicolae Laţchescu, inspector social.

Dintre problemele care dorim să le evidenţiem din rapoartele prezentate menţionăm:

1. Declararea anului 2008, an comemorativ mitropolit Andrei Şaguna, cu ocazia bicentenarului naşterii sale (20 decembrie 1808). Calendarul desfăşurării manifestărilor comemorative aprobat de Adunarea eparhială a fost publicat în nr. 1-4/2008 al „Telegrafului Român".
2. Tot în legătură cu acest eveniment s-a hotărât şi aprobat de către Adunarea eparhială publicarea a trei volume comemorative mitropolit Andrei Şaguna.
3. În privinţa planului editorial al Editurii Andreiene pe 2008 a fost prezentată o listă cu 28 de titluri de carte, ce urmează a fi tipărite de profesori de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna", preoţi şi alte personalităţi de cultură.
4. Pentru îmbunătăţirea activităţii pastoral-misionare şi mai ales liturgice a preoţilor s-a propus şi aprobat organizarea unor cursuri de reciclare de scurtă durată, pe lângă cursurile pentru obţinerea gradelor profesionale.
5. Acordarea unei atenţii sporite cazurilor de abateri disciplinare din rândurile clericilor şi crearea unui al doilea post clerical în parohiile cu probleme.
6. Problema locuirii preoţilor în parohie (combaterea navetismului).
7. Program de inspecţii la parohii, a protopopilor.
8. Program de inspecţii efectuate de consilierii eparhiali.
9. Respectarea rânduielilor canonice şi liturgice în privinţa oficierii Sfintelor Taine (în special a Sfântului Maslu).
10. O bună rânduială în pelerinajele cu sfintele moaşte.
11. Prezenţa unor clerici în Consiliile locale, cu statutul de consilieri neînregimentaţi politic.
12. O strategie în privinţa ocrotirii şi restaurării patrimoniului cultural-bisericesc.
13. O intensificare a activităţii pastoral-misionare şi predicatoriale.
14. O impulsionare a activităţii educativ-formative a profesorilor de religie.

O atenţie specială s-a acordat raportului privind modul în care conducea eparhială şi în general slujitorii altarelor din Sibiu şi împrejurimi s-au implicat în organizarea şi buna desfăşurare a celei de A III-a Adunări Ecumenice Europene, care s-a derulat la Sibiu între 4-9 septembrie 2007.

De asemenea s-a reţinut şi apreciat pozitiv contribuţia Arhiepiscopiei Sibiului la buna reuşită a tuturor activităţilor cultural-artistice ce s-au derulat în cadrul programului „Sibiu – capitală culturală europeană".

S-a apreciat efectul benefic al emisiunilor Radio-Trinitas pe întreg teritoriul Arhiepiscopiei Sibiului.

Adunarea eparhială a formulat o apreciere pozitivă a activităţii din toate sectoarele de activitate, în anul 2007.

Rapoartele au fost imprimate şi legate într-un caiet care a fost pus la dispoziţia membrilor Adunării eparhiale.

În încheiere, Î.P.S. Mitropolit Laurenţiu a adus mulţumiri tuturor celor care s-au implicat în rezolvarea îndatoririlor care le-au revenit, în calitate de membri ai Adunării eparhiale, în calitate de slujitori în sectoarele de activitate ale eparhiei, ca şi la sfintele altare sau la catedră, ca şi în domeniul de asistenţă socială.

Pr. Prof. Dumitru ABRUDAN

File de monografie

Trei fii de viţă geogeană şi-au unit sufletele şi au scos de sub pana minţii şi a inimii o carte despre comuna Geoagiu de Sus, un colţ de rai din plaiul străbun al Transilvaniei. Sub lumina unei ample monografii, prezentată pe un spaţiu de peste 600 de pagini, micul sat ardelenesc, aflat între hărnicia românilor din Lunca Mureşului şi dârzenia celor de la porţile Apusenilor, pare să-şi recapete importanţa şi strălucirea din vremurile de altădată, ancorat în trei momente cardinale:

Anul 1263 – faptele de vitejie ale oştirii conduse de comitele Andrei de Geoagiu în luptele de pe Mureş cu tătarii, iar mai apoi cu saşii răsculaţi din cetatea Codlei, sunt răsplătite cu pământuri şi daruri de către Ştefan, regele cel tânăr al Ungariei (1270-1272), fiii şi urmaşii comitelui dobândind la rândul lor demnităţi importante în conducerea voievodatului Transilvaniei;

Anul 1557 – principesa Isabella (1541-1571), crăiasa Ungariei de Răsărit, îl înscăunează la Geoagiu de Sus, în continuarea unei tradiţii din vechime, pe Hristofor, episcop peste *„preoţii şi toţi oamenii care mărturiseau credinţa grecească"*, în fapt unicul episod din istoria Transilvaniei când autorităţile recunoşteau românilor prin documente scrise dreptul la credinţa ortodoxă;

Anul 1913 – Newark (Ohio) – din iniţiativa unui grup de geogeni emigraţi în SUA se înfiinţează *Fundaţia Ajutorul Cultural Câmpia Libertăţii*. Marea serbare se desfăşoară după tipicul unei nunţi tradiţionale, între români şi americani, cu naşi, cu vornic, cu fanfară şi multe steaguri româneşti şi americane.

Cuvânt despre autori

La o privire atentă asupra biografiilor autorilor lucrării apărută la Ed. Salgo, Sibiu, în 2007, (vol. 1-2), se constată că aceştia au reuşit o complementaritate perfectă, ba mai mult, au realizat o carte de mare originalitate.

Şirul oportunităţilor începe cu iniţiatorul monografiei, inginerul şi profesorul Vasile Albu, pasionat al cercetărilor minuţioase, care pune temelia lucrării în momentul în care devenise deja o personalitate, ca profesor de „esperanto" la Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu. După plecarea lui dintre cei vii în 1995, impresionanta colecţie de date şi de documente adunate se aşează în faţa celui de-al doilea autor, col. ing.(r) Vasile Repede, aflat şi el la momentul de maximă maturitate, după o carieră militară ireproşabilă, desfăşurată timp de peste 40 de ani în Arsenalul din Sibiu. El îşi canalizează tot efortul spre lucrare, adăugând date esenţiale şi autentice în studiul civilizaţiei tehnicii populare, al evenimentelor istorice şi în analiza continuităţii spiritului creştin ortodox la românii transilvăneni.

Noianul de documente aşteaptă însă şi cea de-a treia oportunitate, pe cel de-al treilea autor, fiul lui Vasile Repede, Ovidiu, care timp de trei ani, alături de tatăl său, redistribuie toate datele într-o structură nouă şi într-un limbaj literar limpede şi plăcut cititorilor.

Conţinutul lucrării

Cele peste 600 de pagini, împărţite în şase cărţi, două volume, cu 22 de anexe, ne aşează în faţa ochilor un tablou aproape complet al satului ardelenesc din vechime şi până spre vremurile noastre.

Cartea întâi, ***Identitatea geografică a localităţii***, desfăşurată pe parcursul a circa 50 de pagini, după o prezentare succintă a geografiei judeţului Alba, ne invită la o plimbare pe drumul ce urcă lin printre casele din ce în ce mai rare ale satului, înfundate sub streşinile pădurilor dinspre munte. Cele trei anexe ale Cărţii I, aflate la sfârşitul volumului, conţin vederi panoramice cu satul şi cu vechea lui vatră, cu muntele ce veghează cătunul Faţa Pietrii, harta localităţii şi bazinul hidrografic al râului Geoagiu.

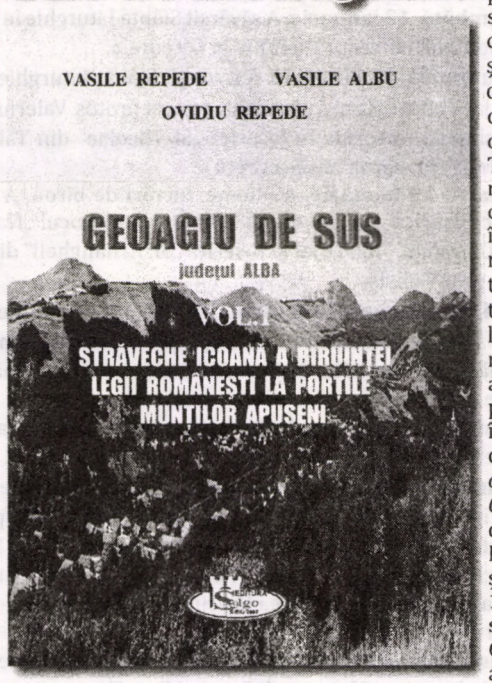

Cartea a II-a, ***Identitatea istorică a Geoagiului de Sus***, care cuprinde peste 130 de pagini, începe cu prezentarea mărturiilor arheologice autohtone, deţinute de un mic muzeu al şcolii, care atestă aici existenţa civilizaţiei umane încă din paleoliticul inferior. Urmează un interesant documentar despre etimologia denumirilor localităţii în primele secole ale mileniului doi, iar apoi atestarea documentară odată cu întemeierea Comitatului Geoagiu în sec. al XIII-lea. Evenimentele şi veacurile se derulează firesc, cronologic, însoţite de breviare şi litografii: transformarea Comitatului Geoagiu în Domeniu al Coroanei (1428), ridicarea cetăţii de la Stremţ de către Iancu de Hunedoara (1445), legăturile cu boierii şi domnitorii din Ţara Românească, inclusiv cu Principele Mihai Viteazu (care, de exemplu, primeşte înaintea bătăliei de la Mirăslău-1600, din partea geogenilor care l-au întâmpinat pe Mureş, un steag de luptă făcut din patrafirul preotului din Geoagiu. Folosind lucrările unor istorici de seamă (Vasile Bologa, Ştefan Meteş, David Prodan) este descrisă cu amănunte interesante participarea ţăranilor geogeni la răscoala lui Horea (1784) şi în legiunile lui Avram Iancu (1848-1849). Apoi, mai succint, se prezintă participarea preoţilor şi învăţătorilor din sat la susţinerea mişcării Memorandiste, despre exodul tinerilor ardeleni în SUA, sacrificiul geogenilor în Primul şi Al Doilea Război Mondial. Cele 6 anexe cuprind documentele de atestare ale localităţii, harta Domeniului Geoagiu, o străveche lespede de piatră, cu numele celor 44 de eroi căzuţi în Primul Război Mondial (1914-1918) înregimentaţi în Armata austriacă şi al celor 23 de voluntari care au luptat alături în structurile Armatei Române la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz în campania din 1917 şi în acţiunile desfăşurate de Armata română în 1919 pentru alungarea trupelor maghiare din Transilvania, precum şi al geogenilor căzuţi (22) în războiul de eliberare a teritoriilor româneşti în campaniile din 22 iunie 1941 la 9 mai 1945, precum şi al celor 71 de veterani care au luptat pe fronturile celui de-al Doilea Război Mondial.

Cartea a III-a, alcătuită din aproape 100 de pagini, este dedicată vieţii spirituale. Ea se prezintă ca un tablou larg în spaţiu şi în timp, reliefând o istorie succintă a continuităţii credinţei ortodoxe din întreaga Transilvanie. Principalele repere sunt: apariţia creştinismului răsăritean în Dacia romană şi lupta românilor ortodocşi pentru menţinerea identităţii lor spirituale de-a lungul timpului, în pofida marilor încercări la care au fost supuşi. Ultima parte a Cărţii a III-a revine în hotarul monografic şi descrie *„micul Ierusalim ortodox de pe Valea Geoagiului"*, aşa cum denumea metaforic Nicolae Iorga bisericile şi mănăstirile de aici, în 1905, cu ocazia călătoriei sale. Prezentarea celor 6 biserici se face cu amănunte, atât în ce priveşte etapele istorice şi construcţia propriu-zisă, cât şi referitor la preoţii şi cantorii care au slujit, cărţile bisericeşti de valoare din patrimoniu etc. Cele patru anexe cuprind vederile exterioare ale bisericilor, cântece religioase specifice, Colinda Crailor şi Cântece de înmormântare.

Cartea a IV-a, cu un conţinut tot de aproximativ 100 de pagini, prima din vol. al II-lea, este intitulată sugestiv ***Drumul civilizaţiei în aria geografică a Geoagiului de Sus***. Prima secvenţă a cărţii prezintă date inedite despre civilizaţia strămoşilor noştri traco-daci, iar mai apoi influenţe ale civilizaţiei romane, după care, într-un capitol sintetic intitulat „Satul românesc, singurul supravieţuitor aflat la confluenţa revoluţiilor neterminate" se face racordarea cu epoca modernă şi comportamentul social şi spiritual tradiţional al majorităţii românilor.

Secvenţa a doua a cărţii ne vorbeşte despre vatra străveche a satului, despre disciplina impusă de Conscripţiile urbariale din vremea austriecilor, despre ocupaţiile localnicilor, despre reperele culinare specifice. Evoluţia uneltelor, ustensilelor şi instalaţiilor tehnice tradiţionale se face cu prezentări detaliate, însoţite de desene. Simultan se prezintă meşteşugurile tradiţionale şi meşterii cei mai de seamă ai satului, confecţiile de haine, construcţia de case cu componenţa unei gospodării tipice, justiţia din vechime, primarii satului, societăţile de întrajutorare, comerţ, jandarmi, dispensar medical, etc.

Cartea a V-a şi cea mai voluminoasă, cuprinzând peste 150 de pagini, intitulată ***Cultură şi folclor în Geoagiu de Sus***, este concepută pe câteva tematici independente şi bine conturate: *particularităţi de limbă* (de la specificul pronunţiei la toponimie, lexic şi porecle specifice); *instrucţia şcolară*; *medicina populară*; *superstiţii*. Obiceiurile satului, punct de referinţă în orice lucrare monografică, sunt surprinse de autori în două ipostaze inedite: cursul vieţii şi cursul calendaristic al unui an. Mai întâi sunt descrise obiceiurile din momentele cruciale ale vieţii fiecărui om: naşterea şi botezul, nunta tradiţională (inclusiv versurile de vornicie), obiceiurile de la clacă şi şezătoare, iar apoi cele de la înmormântare. Pe de altă parte, urmând filele calendarului creştin, este prezentat specificul celor mai importante sărbători din an, începând cu Sfântul Vasile cel Mare şi terminând cu Marea sărbătoare a Crăciunului. Cele patru anexe cuprind versuri de Cântece populare, texte de colinde, poezii şi epigrame selectate din creaţia unor autori consacraţi ai locurilor şi un medalion al poetului Nicolae Beldean, emigrat în SUA în 1910.

Cum era şi firesc, ultima carte, ***Fiii satului*** are o întindere mai redusă (40 pagini) fiind dedicată personalităţilor şi autorilor de lucrări cu conţinut istoric, religios şi literar. Dintre oamenii de cultură care au făcut mare cinste comunei lor natale menţionăm pe: dr. prof preot Vasile Bologa (1859-1944), secretar al ASTRA Sibiu, colaborator al ziarului Telegraful Român, autor al mai multor cărţi de interes didactic, politic şi literar; col.preot Ioan Dăncilă (1880-1966), un adevărat „şef de stat major al sufletelor", cum îl denumea colegul său de front, prof. preot dr. Grigore Cristescu, Ioan Dăncilă militând în toate scrierile lui pentru cele două învăţături esenţiale ale vieţii – credinţă şi patriotism (vezi cărţile lui *„În slujba neamului prin Evanghelie"* Sibiu, 1925, *„Cruce şi spadă"* Sibiu, 1930 etc.); istoriograful preot Ştefan Meteş, (1886-1977), membru corespondent al Academiei şi director al Arhivelor Statului din Cluj din 1922 până în 1947; Nicolae Beldean (1890-1972), poet al dezrădăcinării (v. poezia *Inimă de mamă*); poetul şi prozatorul col. Ioan Tecşa (1952-1999), speranţă a scrisului românesc, stins prematur din viaţă, epigramistul Eugen Albu (n.1940), laureat al mai multor festivaluri umoristice interne şi internaţionale.

O menţionare deosebită merită de asemenea preotul Nicolae Repede (1818-1870), maior în legiunile luptătorilor lui Avram Iancu, care a reuşit ocuparea cetăţii Aiudului în dimineaţa zilei de 9 ianuarie 1849 şi generalul Vasile Barbu (1888-1979), care, în calitate de căpitan al Gărzilor Naţionale a asigurat ordinea şi paza la Marea Adunare de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, şi care a întâmpinat oastea română la Teiuş cu un steag tricolor confecţionat din odăjdii preoţeşti, reeditând întâmpinarea făcută de geogeni principelui Mihai Viteazu cu trei veacuri în urmă. O altă personalitate de referinţă a locurilor este şi staretul Evloghie Oţa (1912-1976) care, după 12 ani petrecuţi la Muntele Athos, revine şi, bucurându-se de recunoaştere în societatea teologică românească, reface în 1937 viaţa monahală de la mănăstirea Râmeţ, întreruptă aproape 150 de ani.

În loc de încheiere, reproducem un fragment din Balada populară a Bulzului, reprodus pe coperta 4, volumul II: *Bulzule, stâncă de piatră, / Va veni-n Geoagi vreodată / Vremea care-a fost curată?... / Cu credinţa de-odinioară, / Cu serbări şi cu fanfară. /Să mai fie cum a fost / Cu primar şi şef de post, / rai, feciori colindători, / Joc în sat şi-n şezători, / Cu preoţi, dascăli din sat, / Aşa cum a fost odat`... / Cu notar şi scriitor, / De sat să ne fie dor!...*

A consemnat,

col.(r) Victor Neghină

AGENDA PASTORALĂ A Î.P.S. DR. LAURENŢIU

Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului
– ianuarie 2008 –

• **Marţi, 1 ianuarie.** Î.P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură la Catedrala mitropolitană.

• **Miercuri, 2 – Sâmbătă, 5 ianuarie.** A participat la New York, la slujba înmormântării părintelui protopop dr. Casian Fetea de la parohia românească „Sf. Maria".

• **Duminică, 6 ianuarie** – *Praznicul Botezului Domnului.* A săvârşit Sf. Liturghie şi a predicat la Catedrala mitropolitană. În aceeaşi zi, a oficiat în Piaţa Mare a oraşului, slujba de Sfinţire Mare a apei, la care au participat preoţii şi credincioşii din partea de sus a oraşului, precum şi o serie de oficialităţi locale. Cu această ocazie a rostit un cuvânt duhovnicesc.

• **Luni, 7 ianuarie** – *Soborul Sf. Ioan Botezătorul.* A săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură la catedrala „Sf. Ioan Botezătorul" din Făgăraş. În aceeaşi zi a participat la sărbătoarea tradiţională a întrunirii „cetelor de feciori" din Ţara Făgăraşului, ocazie cu care a rostit un cuvânt festiv.

• **Marţi, 8 ianuarie.** A avut program de audienţe şi lucrări de birou. A prezidat şedinţa permanenţei operative a Arhiepiscopiei Sibiului.

• **Miercuri, 9 ianuarie.** A avut program de lucru la cabinet. A primit la sediul mitropolitan vizita domnului Marcel Metzger, profesor emerit al Facultăţii de Teologie Catolică din Strasbourg.

• **Joi, 10 ianuarie.** A participat la cursurile de Teologie Liturgică pe care profesorul Marcel Metzger le-a predat studenţilor Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna". În aceeaşi zi, împreună cu profesorul Metzger, a făcut o vizită la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus.

• **Vineri, 11 ianuarie.** A participat la festivitatea de decernare a titlului academic de *Doctor Honoris Causa* Domniei Sale, Prof. Dr. Marcel Metzger, de către Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna", prin purtarea de grijă a Î.P.S. Sale. În cadrul ceremoniei a rostit un cuvânt festiv.

• **Duminică, 13 ianuarie.** A săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură la Biserica „Sf. Nicolae" din localitatea Cisnădie, protopopiatul Sibiu (pr. paroh Nicolae Bârsan).

• **Luni, 14 ianuarie.** A prezidat şedinţa permanenţei operative a Arhiepiscopiei Sibiului.

• **Marţi, 15 ianuarie.** A participat la şedinţa consiliului profesoral al Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna".

• **Miercuri, 16 ianuarie.** A avut program de lucru la cabinet.

• **Joi, 17 ianuarie** – *Sărbătoarea Sf. Antonie cel Mare.* A săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură la Biserica „Sf. Antonie cel Mare" din Sibiu. Tot aici a oficiat şi slujba întru pomenirea vrednicului de amintire, mitropolitul Antonie Plămădeală.

• **Vineri, 18 ianuarie.** A prezidat şedinţa permanenţei operative a Arhiepiscopiei Sibiului.

• **Sâmbătă, 19 ianuarie.** A participat la Sf. Liturghie şi la slujba de *Te-Deum*, oficiate de către P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, la Capela mitropolitană, cu ocazia deschiderii lucrărilor şedinţei Consiliului Eparhial şi Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Sibiului. A prezidat şedinţele Consiliului Eparhial şi Adunării Eparhiale, în cadrul căreia s-au prezentat rapoartele de activitate pe anul 2007, pe sectoare şi protopopiate.

• **Duminică, 20 ianuarie.** A săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură la Biserica „Sf. Ilie", parohia Turnişor II din Sibiu.

• **Luni, 21 – Marţi, 22 ianuarie.** A reprezentat interesele Arhiepiscopiei la Secretariatul de Stat pentru Culte şi la Comisia Specială de Retrocedări de la Bucureşti.

• **Miercuri, 23 ianuarie.** A avut program de lucru la cabinet.

• **Joi, 24 ianuarie.** A prezidat comisia de examinare a doctoranzilor anului III de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna". În aceeaşi zi, la sediul mitropolitan, a avut o întâlnire duhovnicească cu preoţii slujitori la Catedrala mitropolitană. Seara a participat la Casa Armatei din Sibiu, la manifestarea culturală dedicată împlinirii a 149 de ani de la Unirea Principatelor Române. Cu această ocazie a rostit o alocuţiune.

• **Vineri, 25 ianuarie.** A fost prezent la Agnita, la o întâlnire cu primarul din localitate şi cu protopopul locului în vederea soluţionării unor probleme de natură bisericească. Seara a participat, în cadrul *Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creştinilor*, la slujba organizată la Biserica Evanghelică din Sibiu.

• **Sâmbătă, 26 ianuarie.** A prezidat o şedinţă cu protopopii din jud. Sibiu.

• **Duminică, 27 ianuarie.** A oficiat Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură la Biserica „Sf. Trei Ierarhi", parohia Făgăraş Combinat. L-a hirotonit întru diacon pe dl lect. dr. Daniel Buda. În aceeaşi zi, a făcut o vizită pastorală în localitatea Corbi, protopopiatul Făgăraş.

• **Miercuri, 30 ianuarie.** A săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură la Catedrala mitropolitană. L-a hirotonit întru preot pe prea cucernicul diacon lect. dr. Daniel Buda, pe seama Capelei Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna". A participat, apoi, la sesiunea de comunicări ştiinţifice „Sf. Trei Ierarhi" organizată în aula „Mitropolit Ioan Meţianu" a Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu.

Joi, 31 ianuarie. A avut program de lucru la cabinet.

Pr. Drd. Cristian VAIDA

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea Înalt Prea Sfinţitului Dr. LAURENŢIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, Prea Sfinţitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂŞINĂREANU, a săvârşit următoarele:

• **Marţi, 1 ianuarie.** P.S. Sa a săvârşit la cumpăna dintre ani slujba de *Te-Deum* în biserica „Cuvioasa Paraschiva" din Tălmăcel, protopopiatul Avrig. A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească la biserica episcopală „Sf. Arhangheli" din Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură (Pr. paroh Gheorghe Şebu). Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

• **Miercuri, 2 ianuarie.** A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în Capela „Sf. Vasile cel Mare" a Spitalului nr. 3 din Sibiu cu prilejul hramului (Pr. paroh Ciprian Cândea).

• **Joi, 3 ianuarie.** Audienţe, lucrări de birou. A oficiat în sobor în Biserica „Sf. Împăraţi Constantin şi Elena" din Sibiu slujba înmormântării Pr. Dorin-Mihai Cătinaş (35 de ani), rostind cuvânt de învăţătură.

• **Vineri, 4 ianuarie.** Audienţe, lucrări de birou. Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală. A vizitat biserica „Sf. Ioan Botezătorul" din Poplaca.

• **Duminică, 6 ianuarie.** A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în Biserica „Sf. Apostoli Petru şi Pavel" (Dintre Brazi) din Sibiu rostind cuvânt de învăţătura (Pr. paroh Mihai Sămărghiţan). Oficiază împreună cu preoţii din Oraşul de Jos slujba Aghiazmei celei Mari pe malul Cibinului.

• **Luni, 7 ianuarie** (*Soborul Sfântului Proroc Ioan Botezătorul*). A săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Biserica „Sf. Ioan Botezătorul" din Grui-Sălişte cu prilejul zilei hramului. Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

• **Marţi, 8 – Miercuri, 9 ianuarie.** Audienţe, lucrări de birou. A participat la o întrunire ecumenică la sediul Parohiei Evanghelice din Sibiu.

• **Vineri, 11 ianuarie.** A participat la ceremonia decernării titlului de *doctor honoris causa* teologului Marcel Metzger (Strasbourg) în Aula Facultăţii de Teologie. Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

• **Sâmbătă, 12 ianuarie.** A săvârşit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană iar seara Vecernia în Catedrală.

• **Duminică, 13 ianuarie.** A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească la Schitul Păltiniş, prot. Sibiu (stareţ protos. Valeriu Luca). Seara slujeşte Vecernia în biserica „Sf. Nicolae" din Tălmaciu, prot. Avrig (Pr. paroh Mircea Creţu).

• **Marţi, 15 ianuarie.** Audienţe, lucrări de birou. A vizitat canonic Biserica „Sf. Gheorghe" din Orlat, metocul „Naşterea Maicii Domnului" din Orlat şi Biserica „Sf. Arhangheli" din Gura Râului, prot. Sălişte.

• **Joi, 17 ianuarie.** A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească şi slujba de parastas pentru mitropolitul Antonie Plămădeală la Mănăstirea Sâmbăta de Sus. A vizitat canonic Mănăstirea Bucium, prot. Făgăraş.

• **Vineri, 18 ianuarie.** Audienţe, lucrări de birou. Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

• **Sâmbătă, 19 ianuarie.** A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în Capela mitropolitană şi slujba de *Te-Deum* cu prilejul deschiderii Adunării Eparhiale. A oficiat în sobor slujba înmormântării protopopului onorar Pompiliu-Vasile Dumbravă în biserica cu hramul „Adormirea Maicii Domnului", Braşov-Cetate, rostind cuvânt de învăţătură.

• **Duminică, 20 ianuarie.** A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Apostoli Petru şi Pavel" a penitenciarului Aiud, rostind cuvânt de învăţătură (Pr. capelan Liviu Tarcău). A vizitat Mănăstirea Râmeţ, jud. Alba.

• **Luni, 21 ianuarie.** Audienţe, lucrări de birou. Seara săvârşeşte Vecernia în Catedrală şi rosteşte un cuvânt de învăţătură inaugurând Săptămâna de rugăciune pentru unitatea creştinilor.

• **Marţi, 22 – Joi, 24 ianuarie.** Audienţe, lucrări de birou. Seara participă pe rând la serviciile divine ecumenice din bisericile reformată, greco-catolică şi romano-catolică cu prilejul Săptămânii de rugăciune pentru unitatea creştinilor.

• **Sâmbătă, 26 ianuarie.** A săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană iar apoi a oficiat un trisaghion la catafalcul credincioasei Maria Costea în biserica „Dintre Brazi", rostind cuvânt de învăţătură. Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

• **Duminică, 27 ianuarie.** A săvârşit Sf. Liturghie arhierească la Mănăstirea Orlat, prot. Sălişte (stareţă Dionisia Grigore). A oficiat în biserica veche din Sadu slujba înmormântării viceprimarului Ioan-Viorel Oancea rostind cuvânt de învăţătură.

• **Marţi, 29 – Joi, 31 ianuarie.** A participat la cea de a X-a Întâlnire a Comunităţii Sant'Edigio desfăşurate la Roma-Italia.

Arhid. Vasile AVRAM

TEOLOGIE ŞI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

Biblioteca ASTRA, *Constantin Noica şi Sibiul*, Ed. IMAGO, ed. îngrijită şi prefaţată de Mircea Braga, Sibiu, 2007, 165 p.

Sub îngrijirea distinsului cărturar sibian Mircea Braga, Biblioteca Astra pune la îndemâna noastră un volum de documente, articole, conferinţe, corespondenţă, toate avându-l numitor comun pe sihastrul de la Păltiniş, existente în fondurile speciale ale rezervorului de memorie culturală şi cărturărească pe care această bibliotecă le conservă.

O lectură a conferinţelor lui Noica, cel puţin din punctul de vedere al omului de astăzi, este mai mult decât benefică. Un Constantin Noica benedictin, ca să folosim o figură de stil pe care Dl. Gabriel Liiceanu o foloseşte în raport cu Eminescu, este o bucurie, de fiecare dată când parcurgi firul unei minţi curăţite de snobism şi bucuroase de a împărtăşi oamenilor odihnirea întru Cuvânt.

Desigur că efortul recuperării moştenirii noiciene nu se va finaliza niciodată. Fiecărei generaţii îi va reveni obligaţia de a reciti, cu ochii culturii sale, provocările de sens ale acestui minunat partener de vorbire cu şi despre devenirea întru fiinţă academică. Acest volum este un reper pe cale.

Pr. Viorel SAVA, *Sfintele Taine în tradiţia liturgică romano-catolică. Prezentare şi evaluare din perspectivă ortodoxă*, Ed. Performantica, Iaşi, 2007, 257 p.

Cunoscut lumii teologice drept un atent cercetător al liturgicului, Părintele Viorel Sava, distins Decan al Facultăţii de Teologie „Dumitru Stăniloae" din Iaşi, propune un nou volum de liturgică comparată, urmărind teologia Sfintelor Taine în tradiţia romano-catolică. Sunt urmărite pe rând Taina Sfântului Botez (tradiţie şi înnoire, pp. 7-32), Taina Mirungerii – Confirmarea (pp. 33-52), Taina Euharistiei în preocupările Conciliului II Vatican (pp. 53-80), Taina Mărturisirii în Biserica Romano-Catolică (pp. 81-148), Taina Căsătoriei în tradiţia romano-catolică, privire specială asupra reformei liturgice a Conciliului II Vatican (pp. 149-188), Taina Hirotoniei în Ortodoxie şi Catolicism (pp. 189-212), Taina Sfântului Maslu în Romano-Catolicism după Conciliul II Vatican (pp. 213-238).

Urmărind aspectele istorico-liturgice şi evoluţia în ritualul Tainelor, elementele de individualizare liturgică a ritului romano-catolic, influenţa pe care învăţătura de credinţă specifică a avut-o asupra dezvoltării cultului precum şi câteva aspecte de semiologie liturgică, lucrarea Părintelui Viorel Sava este un important mijloc de cunoaştere a alterităţii liturgice, a celeilalte ramuri liturghisitoare a Bisericii celei Una. Importantă ar fi fost dezvoltarea unei critici, pozitive, asupra segmentării şi fragmentării liturgicului sub presiunea modernismului şi postmodernismului, dinaintea cărora Romano-Catolicismul şi-a pierdut oarecum echilibrul, meritând a fi remarcate eforturile pe care astăzi le face, ca biserică şi teologie, în vederea recuperării patristico-evanghelice a riturilor liturgice primare.

Susţinută de o bibliografie importantă (pp. 239-257), lucrarea lasă deschisă cercetării liturgice româneşti marja de acceptabilitate a validităţii slujirii celuilalt, obligând totodată la propria noastră cumpănire, în vederea realizării unui demers liturgico-pastoral echilibrat, tradiţional.

Sub egida MITROPOLIEI ARDEALULUI au apărut la Editura Andreiana volumele ***Studii teologice dedicate ilustrului istoric sibian – Părintele Profesor Academician Dr. Mircea Păcurariu la împlinirea vârstei de 75 de ani*, 2007, 555 p. (coordonatori Pr. Prof. Univ. Dr. Nicolae Chifăr şi Lect. Dr. Paul Brusanowski) şi *Patristică şi actualitate. Omagiu P.C. Arhid. Prof. Univ. Dr. Constantin Voicu*, 2008, 550 p. (coordonator P.C. Pr. Conf. Univ. Dr. Ioan-Mircea Ielciu).** Realizate din dorinţa de omagiere a unora dintre cele mai reprezentative chipuri de profesori de teologie ai Facultăţii noastre din Sibiu, cele două volume însumează studii şi articole de valoare, contribuţii nu doar la cunoaşterea operei distinşilor omagiaţi, ci şi la dezvoltarea cercetării teologice româneşti în general. Tematica abordată, mai cu seamă din domeniul istoric şi patristic, dovedeşte o dată în plus că şcoala de cercetare teologică, care-şi trage seva inclusiv de la Părinţii Profesori Mircea Păcurariu şi Constantin Voicu, are resursele necesare dezvoltării unor noi paliere de aprofundare a studiului teologic, atât de necesar momentului actual.

Lansările volumelor, realizate în foaierul Bibliotecii ASTRA, gazdă de mare rafinament a acestor momente, au subliniat, dacă mai era nevoie, aprecierea şi dragostea de care se bucură cei doi Părinţi dinaintea preoţimii şi studenţimii sibiene. Volumele acest sens dintâi îl au: bucuria mărturisirii preţuirii. De-al doilea, ele vădesc că a preţui pe cineva înseamnă a consolida şi a duce mai departe munca sa profesională.

Mitropolitul LAURENŢIU

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se primesc pe adresa:
Redacţia „Telegrafului Român", 550179 – Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35
E-mail: *telegrafulroman@yahoo.com*
Articolele nepublicate nu se înapoiază.
ISSN 1223-8392

COMITET REDACŢIE „TELEGRAFUL ROMÂN":
Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza – preşedinte; P.S. Dr. Visarion Răşinăreanu – vicepreşedinte; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan – redactor-şef; Dr. Ştefan Toma – secretar de redacţie; Pr. Cristian Vaida – secretar de redacţie adj.; Pr. Prof. Acad. Dr. Mircea Păcurariu – membru; Pr. Prof. Dr. Ovidiu Moceanu – membru; Pr. Lect. Dr. Nicolae Moşoiu – membru.

Abonamentul pe 2008 este de 25 **lei**
COD IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001.
Pentru SUA abonamentul este de 26 **dolari**
COD IBAN RO28 RNCB 0227 0360 5879 0012.
Pentru Europa abonamentul este de 12 **euro**
COD IBAN RO76 RNCB 0227 0360 5879 0021.
BCR Sibiu, Str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.